

TIBISCUS

Publicație lunară editată de Facultatea de Jurnalistică a Universității Tibiscus Timișoara

51 de jurnaliști au fost uciși în 2005

51 de jurnaliști din întreaga lume au fost uciși de la începutul acestui an, iar peste 500 au fost arestați, arată World Association of Newspapers în raportul său anual cu privire la situația libertății presei pe mapamond.

Asia reprezintă cea mai riscantă zonă de pe glob pentru cei care practică jurnalismul, din cauza numărului impresionant de persoane persecutate, absenței publicațiilor independente și presiunilor guvernamentale împotriva libertății de exprimare, a arătat Consiliul Asociației, în raportul anual prezentat recent la Copenhaga. În egală măsură, Irakul continuă să fie un focar de risc mortal pentru jurnaliști. Opt gazetari au fost uciși în ultimele șase luni, aducând la 19 numărul de victime din acest an. Obstrucția mass-media independente se răspândește epidemic în tot mai multe țări. Guverne din China, Cuba, Nepal, Bielorussia sau Zimbabwe persistă în atacuri din ce în ce mai dure asupra presei. Tăcerea dinspre Coreea de Nord, Eritreea, Libia și Turkmenistan lasă cum nu se poate mai bine să se înțeleagă cum poate să fie situația mass-media în spatele zidurilor fortificate ale acestor țări. Pe continentul american se semnalează asasinarea unor jurnaliști în Brazilia și Haiti, încarcerarea a încă doi jurnaliști în Cuba și trimiterea în închisoare a lui Judith Miller („New York Times”) în SUA. Cuba deține și recordul de represiune pe continent, cu 25 de ziarști în închisorile regimului Castro. Asia, mai mult ca niciodată, este con-

siderată zona cea mai riscantă. China, Coreea de Nord și Birmania sunt exponenții de frunte ai represiunii mass-media. China deține cel mai mare număr de ziarști aflați în închisoare, dar și cele mai dure demersuri în persecuția mass-media. În ultimele șase luni, condițiile de muncă în acest domeniu au stagnat, iar atitudinea aparent mai tolerantă a guvernului față de presa scrisă a fost secondată de un control drastic al comunicațiilor prin Internet. Revenind în Europa și Asia Centrală, Uzbekistan și Turkmenistan sunt printre cele mai inospitaliere medii pentru presă. Aproape de aceste condiții se află Kazakstanul, unde presa scrisă a rămas singura sursă de informații independentă, în condițiile în care țara se pregătește pentru alegeri prezidențiale, în decembrie. În Bielorussia, guvernul continuă să persecute ce a mai rămas din presa independentă, tribunalele atacând media prin hotărâri de închidere a mai multor publicații și aplicarea de amenzi exorbitante. În Rusia, atacurile armate asupra jurnaliștilor, tendința autorităților de a recurge la pedepse tipic sovietice, precum condamnări la muncă forțată, sunt numai câteva instrumente de intimidare a presei. Orientul Mijlociu și Nordul Africii reprezintă „une-

le din cele mai îngrijorătoare regiuni din lume pentru libertatea presei”, iar evenimentele din ultimele luni nu fac excepție de la aceste teme. Continuarea asasinatelor în Irak, intoleranța și încarcerările în Iran, asasinatele din Liban fac din această regiune zona cea mai sângeroasă pentru meseria de jurnalist, din ultimele șase luni. Majoritatea victimelor au fost ziarști locali, care sunt în general ținte ale insurgenților. În Africa sub-sahariană, problemele legate de libertatea presei sunt secondate de grave restricții economice, de probleme de infrastructură, de absența a resurselor și de utilizarea unui cadru legislativ restrictiv pentru presă. Avem și noi răpiți noștri: în premieră pentru România, la data de 28 martie 2005, jurnalista Marie Jeanne Ion, cameramanul Sorin Mișoc și jurnalistul Ovidiu Ohanesian, împreună cu ghidul Muhamad Munaf, sunt răpiți în Irak, în împrejurări controversate și conexe cu răpirea jurnalistei franceze Florence Aubenas. Autoritățile de la București, cu ajutorul serviciilor secrete din mai multe țări, rezolvă criza și, la 22 mai, ostacii sunt eliberați, cu toate că cererea inițială a răpitorilor (Brigăzile Mouadh Ibn Jabal), retragerea a peste 800 de militari români din Irak, nu a fost îndeplinită.

Culturi în interacțiune

p. **3**

Demisie la Educație

p. **4**

D. Vatamaniuc — un om „neterminat”

p. **8**

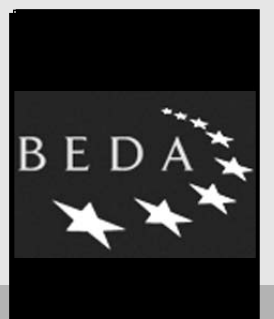
Ionel Pascotă Jr. campion pe două roți

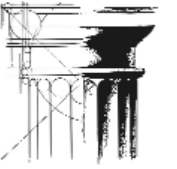
p. **15**

Timișoara — Capitala jazzului

p. **5**

Facultatea de Design — membră BEDA

p. **12**

editorial

Google-ism

(sau o fărâmbă de la fiecare)

raoul jurchela

Acum nu foarte mult timp, am avut ocazia sau poate onoarea, ar spune unii, să îmi arunc privirea peste niște „articole”. Am citit cu atenție și nu mai știam ce să spun... îmi venea să mă încălț invers. Totul era scris într-o engleză desăvârșită, informația era structurată binișor... „profi” în adevăratul sens al cuvântului. Hm... timpul în care a fost redactată „opera de artă” era foarte scurt, mult prea scurt. Așadar, am încercat un lucru interesant cu care mă mai joc din când în când! Mare minunăție a științei google-u' asta. Ce s-ar fi făcut anumiți profesioniști într-ale plagiatorului dacă cei doi studenți nu ar fi fondat Google în 1998? În anumite momente s-ar fi aflat în dificultate.

Categoric este ușor să plagiezi cu google... dar este și foarte ușor să fii prins. Așadar, am introdus o bucată din articolașele de mai sus și... surprise... într-adevăr netul asta îți oferă foarte multe posibilități. Se spune că o dată cu apariția google a apărut și o nouă generație — generația googlejurnaliștilor, adevărați profesioniști ai plagiatorului.

Pusă în fața faptului, persoana „suspectată de fraudă”, s-a dovedit a fi un jurnalist de excepție — dintr-un anumit punct de vedere doar. O fi învățat, prin primii ani ai studenției, că un jurnalist trebuie să își protejeze sursele, și credea în învățătura asta mai ceva ca în Dumnezeu. Prin urmare, cursurile de etică jurnalistică dau roade. Și ce dacă unii mai calcă și strâmb? Etica este interpretabilă. Par exemple, eu am de scris un material și dau copy-paste, modific (în cazul în care am chef de lucru) două-trei propoziții, îmi adaug numele. Chestia asta poate fi considerată documentare? Sursa mea de informare a fost internet-ul numai că eu îl pot „proteja” pe musiu internet (și am să o fac cu siguranță). Așadar, versiunea care îi va fi servită boss-ului meu este: „Îmi pare rău, dar sursa mea dorește să rămână în anonim”. Gata, am scăpat de niște dureri de cap, nu m-am complicat și nici nu am oboseit muncind.

Ce să ne mai rupem mâinile și ce să mai consumăm atâta cereală luând notițe pe la tot felul de evenimente? Nu vă mai oboseți, fraților, cu munca, nu vă mai treziți cu noaptea în cap pentru cine știe ce happening. Faceți ca și colegii voștri, plagiați cu spor. Până și gramatica limbii române ne învață să ne eschivăm. Acum câteva zile o întrebam pe o colegă cum conjugă ea verbul a munci și am râs de m-am prăpădit. Răspunsul a fost: „eu muncesc, tu muncești...” — în România nu ține mentalitatea asta. La noi, majoritatea „profesioniștilor” (că tot vorbeam despre ei) au un mod special de a conjuga verbul asta minune: „EU să muncesc?! Tu să muncești! El/Ea să muncească!” Același lucru este valabil și la plural numai că deja apare entitatea colectivă — NOI. Aștia sunt, fraților, adevărații profesioniști, profesioniști ai copy-paste-ului. În fond și la urma urmei, zicea un mare om — da' nu mai știu cine, din cauza muncii nu a murit nimeni... dar de ce să riscăm?

instantaneul lunii

Hai la redacție!

Pentru că s-a dat sfoară-n țară, s-au împărțit răvașe prin orașe, pe la colț s-a ciripit... și dacă mai ai idei continuă. Nu trebuie să ai 90/60/90 (sau dacă ai nu-i nici un bai) și nici nu trebuie să fi idolul suflării feminine (poți doar să pretinzi), ca să ai cele mai faine idei. Dacă te năpădește creația în cele mai interesante și intime locuri, și nu ai ce să faci cu ea, vino pe la noi. Adică, vrem să spunem că nu contează cine ești sau ce studiezi, dacă ai ceva interesant de spus și scris, hai, vino la noi.

Nu am presărat până în redacție firimituri, cum a făcut Grettel, așa că nu ai cum să ajungi la noi, decât dacă îți

dezvăluim. (Timișoara, str. Daliei, nr. 1A, etaj 3, sala 417 sau e-mail: redactia_tibiscus@yahoo.com)

Noi nu încercăm să descoperim viața pe Marte și nici nu facem radiografii dentare ca să descoperim cine ești.

Noi ne jucăm cu **IDEEA**.

Prinde tupeu și hai să ne jucăm împreună. NOI te așteptăm la adresă, iar TU nu trebuie să vii cu ziarul sub braț sau cu garoafa roșie, VINO pur și simplu.

Director: AUGUSTA ANCA Redactor-șef: DANIEL CIUREL Coordonator „Argonauții”: ADRIAN DINU RACHIERU Redacția: Raoul Jurchela (redactor-șef adjunct), Hedir Al-chalabi, Sebastian Canură, Marius Carp, Larisa Djata, Silviu Calancea, Maria Frătilă, Vera Istrati, Viktoria Szabo, Diana Nistor, Romina Matei, Cristina Sav, Gabriela Uscațu, Suzana Voica
Pre-press: Virgil Simonescu Layout&Logo: Virgil Simonescu Tipar: ArtPress
Adresa: Timișoara, str. Daliei, nr. 1A, etaj 3, sala 417, Tel: 0256-202931, int. 121; Fax: 0256-202930; e-mail: publicatia@tibiscus.ro, redactia_tibiscus@yahoo.com

ISSN 1454-3303

„Tibiscus” este o publicație nealiniată politic, editată de Facultatea de Jurnalistică a Universității „Tibiscus” din Timișoara. Ea urmărește perfecționarea și evaluarea celor care urmează să devină jurnaliști.

Culturi în interacțiune

Daan van der Horst

Gert Jan de Jong

Săptămâna Educației Internaționale s-a desfășurat în perioada 24-28 octombrie, la această activitate, din cadrul Universității Tibiscus, au luat parte studenții de la Facultățile de Design, Psihologie, Limbi Moderne Aplicate și Jurnalistică. Fiecare dintre aceste facultăți a oferit studenților posibilitatea ca, timp de o săptămână, să-și amplifice cunoștințele teoretice prin practică și experiențe relevante. Săptămâna Educațională Internațională a pornit cu o fundație olandeză din 1993, Carmel, ulterior numită Truvist — care oferă cursuri în care se insistă pe aplicarea practică a teoriei, specifică fiecărui domeniu abordat. În data de 26 octombrie a avut loc o conferință de presă, la care au fost prezente prof. Augusta Anca și prof. dr. Cornel Haranguș, iar din echipa olandeză, condusă de Steve Adeney, au participat: Jaap Cordia, Guus Valk, Arie Bergwerff și Erry Pieters și John Robbmond.

Metoda de predare a profesorilor olandezi, a fost una prin excelență interactivă, cu un accent deosebit asupra învățării prin experimentare; pe lângă partea teoretică, studenții au avut și posibilitatea de a experimenta efectul câtorva tehnici de interviu și intervenții. Au fost utilizate metode precum jocurile de rol, cu suport video. Acest joc a încurajat studenții să-și practice abilitățile de comunicare, exercițiile de grup și modelarea.

■ FACULTATEA DE JURNALISTICĂ

Jaap Cordia a studiat dreptul la Universitatea Utrecht, Olanda; jurnalist la *Nederlands Dagblad* și de asemenea lector la Facultatea de Jurnalistică și Comunicare din Ede, Olanda, unde predă Jurnalistică și Drept și Arie Bergwerff, redactor de știri interne și externe la cotidianul olandez *Noord-*

hollands Dagblad, programul lor de studiu a fost scrierea unui ziar în limba engleză, în mai puțin de o săptămână. Scopul acestui program a fost acela de a le face cunoscută munca în redacție și responsabilitățile asumate de viitorii jurnaliști.

August Pietter Johan (Guus) Valk, este reporter și redactor la *NRC Handelsblad*, specializat în politică și educație. A studiat limba și literatura olandeză între 1995-2000 și un program adițional de Jurnalistică la Universitatea Groningen, Olanda. La cursul „Tehnici de interviu”, predat de acesta, studenții au discutat teme de etică, efectele diferitelor modalități de interviu și au descoperit cele mai potrivite sau cele mai nepotrivite practici de interviu; studenții au descoperit abilitățile necesare în profesia de ziarist. Fiecare cursant a realizat un interviu.

■ PROIECT MEDIA PENTRU FACULTĂȚILE: DESIGN / JURNALISTICĂ / CALCULAȚOARE ȘI INFORMATICĂ APLICATĂ

Ilse van Heusden, MA este redactor media la ziarul național olandez *Volkskrant*, unde se ocupă cu selecția articolelor, fotografiilor și materialelor video care sunt afișate pe pagina de internet.

Gert Jan de Jong, BA din noiembrie 2001 lucrează la studioul de reclame și design *Emmerloord*, Olanda unde proiectează pagini pe internet și planuri de comunicare; în ianuarie 2003 și-a deschis propria firmă de design, unde lucrează ca liber profesionist în grafică și design interactiv.

Daan van der Horst, lucrează din 2004 ca designer independent; până în urmă cu doi ani a lucrat ca designer grafic pentru agenția olandeză de publicitate *KRB*, unde a fost responsabil cu dezvoltarea

conceptuală și a design-ului de logo pentru companii, pagini de internet și alte materiale.

La acest proiect au avut ca program de studiu: **Crearea unui Website și Editarea unui ziar.** Au pornit de la o scurtă cercetare a calităților specifice platformelor de știri *on-line*, prin determinarea proiectării unui site de știri original. Prin colaborare cu grupul de jurnaliști au dezvoltat o schiță de proiect, care să reflecte conținutul, fiecare student a proiectat propria lui părțică a paginii de internet, iar rezultatul e publicat pe internet la adresa: www.timitimes.com. Fiecare participant a trebuit să elaboreze partea sa din ziar, iar rezultatele au fost publicate atât în versiune printată cât și *on-line*. În cadrul cursului, comunicarea directă între grupul de design și grupul de jurnaliști a fost esențială.

■ FACULTATEA DE PSIHLOGIE

Erry Pieters-Kortewege este psihiatru și psihoterapeut precum și Director Medical al Instituției Naționale „Eleos”, pentru sănătate mintală. A urmat cursuri de medicină la Universitatea *Erasmus* din Rotterdam și de psihiatrie la *Dijkzigt*, Spitalul Universitar din Rotterdam, Olanda. În timpul studiilor s-a specializat de asemenea în psihoterapie, în special psihoterapia de grup și analiza tranzacțională. Steve Adeney este terapeut de familie și de cuplu într-o instituție pentru sănătate mintală pentru pacienți externi. Este licențiat în Științe Sociale la Universitatea *Hull* din Anglia și a urmat cursuri de pregătire în psihiatrie și asistență socială în Olanda. De asemenea s-a pregătit ca terapeut sistemic și este membru acreditat al Asociației de Terapie familială și de cuplu din Olanda. J.J.C. Robbmond lucrează ca terapeut într-un insti-

tut pentru însănătoșire mintală, unde tratează diferite tulburări precum depresia, anxietatea și ipohondria. La cursurile de psihologie s-au abordat trei teme fundamentale: „Introducere în Terapia Sistemică Familială” — Steve Adeney, „Efectul abuzului fizic, sexual și emoțional și al intimidării” — Erry Pieters-Kortewege și J.J.C. Robbmond — „Înțelegerea comportamentului uman; o abordare psiho-diagnostică multidimensională”. Metoda de abordare a fost interactivă, cu un accent deosebit pe învățare și experimentare.

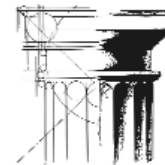
■ FACULTATEA DE LIMBI MODERNE APLICATE

Herman Paul, MA, lucrează ca lector la Facultatea de Istorie a Universității Groningen, Olanda; este și lector la Facultatea de Teologie Evanghelică din Leuven, Belgia. În acest an el speră să-și finalizeze doctoratul la Universitatea Groningen și a absolvit cursurile de Master în Filosofie și Istorie la aceeași Universitate.

În cadrul acestui curs s-a abordat „Explorarea rădăcinilor; Viziuni despre lume în Științele Umaniste”, care a încurajat studenții să reflecteze asupra următoarelor:

- de ce percepția umană a realității nu este niciodată obiectivă?
- cum influențează percepția asupra lumii percepția noastră asupra relațiilor umane?
- de ce umanitatea a adoptat o poziție ironică vis-a-vis de viziunile asupra lumii?
- de ce interesul pentru subiecte legate de viziuni asupra lumii este important pentru cei care studiază științele umaniste.

Suzana VOICA
Silviu CALANCEA

Ministerul Educației și Cercetării gestionează cel mai mare sector bugetar al României însă „pentru 2006 s-a obținut o creștere substanțială pentru cercetare, bugetul pentru învățământ a rămas la nivelul anului anterior, chiar mai redus. Se perpetuează astfel o subfinanțare cronică a învățământului, cu care nu pot să fiu de acord. De la preluarea mandatului, în conformitate cu programul de guvernare, am inițiat o serie de măsuri radicale referitoare la asigurarea calității educației, compatibilizarea învățământului superior românesc cu cel european, reforma doctoratului, strategia de descentralizare, formarea cadrelor didactice. Întrucât bugetul obținut pentru 2006 nu concordă cu declarațiile mele anterioare, perpetuează subfinanțarea cronică și împiedică derularea proiectelor de anvergură pe care le-am lansat, socotesc că este de datoria mea să-mi depun demisia” a declarat ministrul Mircea Miclea.

O demisie controversată

**HEDIR AL-CHALABI
LARISA DJATA**

Demisia ministrului Mircea Miclea a lăsat nepăsători și studenții, deși acesta a avut multe inițiative legate de reformă privind îmbunătățirea în sistemul învățământului. În ciuda faptului că Mircea Miclea a încercat să se implice în viața studenților, acesta nu a fost susținut nici măcar de ei. De fapt, declarațiile studenților au fost catastrofale, datorită dezinteresului de ceea ce se întâmplă în exteriorul facultății.

Asistentul Băltășeanu Doru de la Universitatea de Vest spune: „Consider că e un lucru onorabil din partea dânsului. Probabil știind că nu-și va încheia proiectele din cauza bugetului mic s-a hotărât să ia această decizie. Nu dorea să intre în conflict cu populația așa că a preferat să renunțe. Ținând cont de faptul că toți cei care ajung acolo nu-și îndeplinesc promisiunile, înclin să cred că nu ar fi făcut nici dânsul prea mare lucru. Rezultatul se va vedea însă peste câțiva ani. Dacă învățământul nu va fi ajutat, va fi foarte greu pentru viitor.”

Profesorul de Jurnalistică de la Universitatea de Vest Ionică Lucian spune că i se pare „un gest de moralitate în privința a ceea ce a făcut, pentru că din moment ce el a promis că va face un lucru și constată că este pus în situația de a nu se putea îndeplini, mi se pare firesc să-și dea demisia. Nu este vina lui. Dacă ar mai fi rămas, putea să mai facă ceva, oricine poate, problema este cât și cum faci ceea ce faci, iar el din moment ce a realizat că nu poate să facă ceea ce dorește să facă, și-a dat demisia făcând un gest absolut firesc. Este nefiresc în mentalitatea noastră, când toată lumea ține de un scaun și nu vrea să-l lase, dar mie mi se pare absolut normal că un om responsabil, dacă dorește să facă un anumit lucru și constată că nu este lăsat și nu poate să facă din anumite condiții care nu îi sunt imputabile își dă demisia și în plus este opțiunea lui. Apreciez gestul lui de moralitate. Părerea mea este că studenții se implică destul de puțin și de multe ori ei sunt manipulați. Dacă un student nu știe la o anumită materie putem pune în discuție dacă profesorul și-a făcut datoria, dar nu există profesor care să predea «simț civic». Ar trebui să se facă o cercetare sociologică în privința tinerilor și neimplicarea lor în viața socială. Ar fi bine să existe un anumit tip de consiliere; orice tânăr are nevoie de un anumit sfat de la cineva care știe mai mult și care să-l sfătuiască și atunci studentul poate să opteze dacă să respecte sau nu sfatul. Există atâtea universități în Occident foarte bune, au fost atâtea delegații care s-au dus să studieze cum funcționează învățământul din Occident și noi încă mai încercăm să inventăm. Problemele principale sunt mentalitatea tuturor, subfinanțarea clară a învățământului și nu în ultimul rând problema managementului (sunt Universități cu bani puțini care fac treabă excelentă și Universități care nu fac nici o treabă). Nu doar banii contează, ci și relațiile interumane, însă acestora din urmă nu li se acordă nici un fel de atenție.”

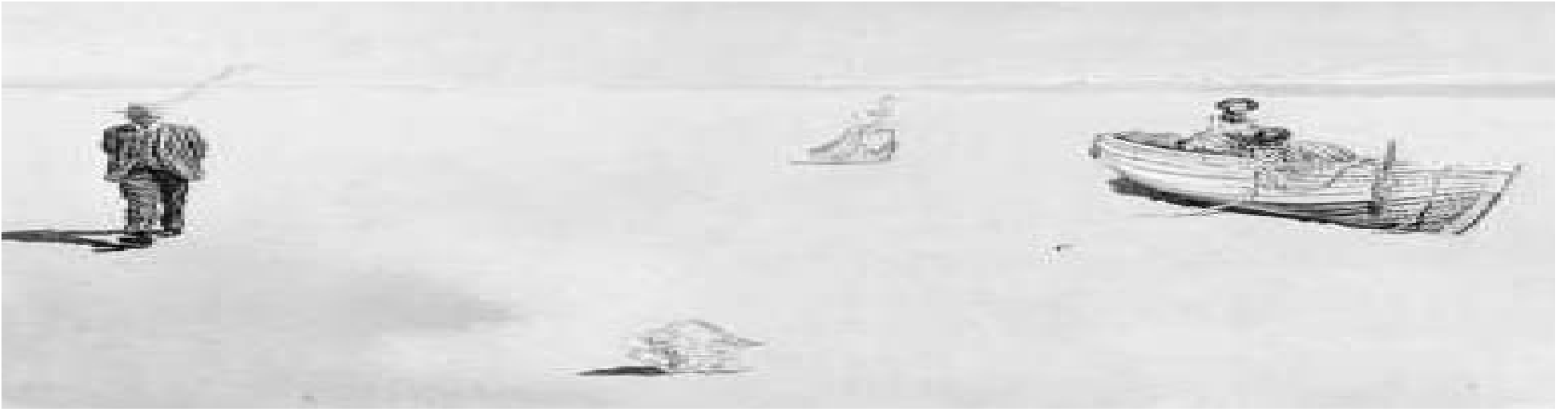
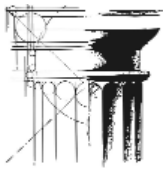
Profesor dr. Yvonne Lucuța de la Facultatea de Limbi Moderne Aplicate Tibiscus: „Cred că demisia de onoare a domnului ministru Mircea Miclea este în conformitate cu ceea ce cere un învățământ modern: nu mă refer la problemele de salarizare. Dacă țara nu are bani, dar așa cum a pornit reforma conti-

nând-o pe cea a domnului ministru Marga era drumul cel bun, așa ne puteam încadra în cerințele U.E. Cred că libertatea individului trebuie respectată oriunde ar fi. Legat de faptul că a fost acuzat că a plagiat nu știu ce tânăr există care n-are în «palmaresul» lui câteva șotii, anecdote, povestioare făcute până la maturitate. Mie nu mi se pare absolut nimic strigător la cer, așa cum a năvălit presa peste dumnealui.”

Rectorul Universității Tibiscus, prof. dr. Cornel Haranguș: „Regret demisia ministrului Mircea Miclea. Am o părere bună despre activitatea pe care a avut-o în minister, despre inițiativele pe care le-a avut privind reforma în învățământ, privind organizarea activității de asigurare a calității în învățământ și a îmbunătățirii acesteia, privind introducerea aspectelor educative în învățământ inclusiv în cel universitar. A fost un ministru cu concepte bune și cu o orientare bună. Nu a putut realiza practic multe lucruri, pentru că în primul rând perioada a fost prea scurtă, după care probabil nu a avut nici mijloacele necesare să realizeze aceste lucruri pe care și le-a propus. Vreau să subliniez că demisia lui este legată poate tocmai de această idee a dânsului că nu ar fi putut realiza lucrurile pe care și le-a propus. Nu trebuia să părăsească postul acesta, trebuia să se adapteze puțin în situația în care era implicat în guvern și să ducă mai departe ceea ce a început. Demisia dânsului a sensibilizat guvernul cu privire la nevoile educației și de aici pot să decurgă și lucruri bune. Amintirile dânsului ar fi fost mai bine să rămână nepovestite, însă ar trebui să fie înțelese cu mai multă generozitate. Un tânăr student mai face și unele trăznăi, care însă nu sunt marcate pentru caracterul lui și pentru evoluția lui ulterioară. Nu ține să apară în ochii lumii imaculat, fiind poate și o sfidare, deoarece sinceritatea lui trebuia să fie apreciată și judecată altfel. Cât despre faptul că el a plagiat nu mă pot pronunța, însă nu cred că se poate pune problema de plagiat.”

Majoritatea declarațiilor a studenților între vârstele 19-30 de ani sunt însă de o altă natură și denotă neștiința, dezinteresul total față de ceea ce se întâmplă în viața lor în mod indirect. La întrebările: „Ce părere aveți despre faptul că dl Mircea Miclea a demisionat?” majoritatea răspundeau cu o altă întrebare: „Cine este și ce a făcut?”, iar la întrebarea legată de demisia lui, majoritatea nu știa. Este îngrozitor să auzi declarațiile studenților: „Nu știu nimic, nu știm cine este”, „Nu mă interesează, nu plâng după averea lor”, „Viitorul meu e independent de ceea ce îmi oferă ei”... Am întâlnit dezinteresul total și scepticismul fără egal în glasul tinerilor studenți. Alții, care știau, mult prea puțin ca medie au răspuns: A.C.-20 ani Vest: „A făcut bine că a demisionat, deoarece i s-a oferit foarte puțin. Avea responsabilități mari și a preferat să nu fie tras la răspundere pentru ceva ce nu depindea de el”. E.V.-25 Tibiscus: „Nasol, prea multă birocrație, putea să facă multe reforme, însă trebuie să așteptăm să vedem cine urmează, totul depinde de cine va veni”. Toate acestea în contextul în care Comitetul miniștrilor Consiliului Europei a proclamat anul 2005 drept „Anul European al Cetățeniei prin Educație”.

AVENTURI INTERCULTURALE

Romina MATEI

Un autocar plin cu tineri a plecat din Timișoara cu scopul de a reconstitui mozaicul tinerilor bănățeni. Ideea proiectului a pornit de la Institutul Intercultural Timișoara și a fost sprijinită financiar de către Consiliul Europei și Guvernul României. Ceea ce noi, 48 de tineri, reprezentăm ai 10 minorități din Banat trebuia să facem era să distrugem prejudecățile, să eliminăm stereotipurile și să găsim distracția inter-culturală în 8 țări: Ucraina, Slovacia, Austria, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, precum și România.

Credeam că nimic nu ne stă în cale să cucerim frontierele însă SURPRIZĂ: la numai 60 km de Timișoara autocarul a cedat presiunii. Curajoși, am rezistat cinci ore, admirând minunata priveliște de la intrare în Arad. Ne-au fost de folos în această încercare cele câteva zeci de bancuri care au fost spuse și hohotele de râs stărnite. După această primă încercare, grupul s-a întărit și mai puternic. Eram mai dârz și mai hotărâți. Prima graniță cucerită a fost cea cu Ucraina. A fost

cea mai crâncenă luptă. Pentru o clipă, când am intrat în țară, am crezut că am intrat pe platourile de filmare a unui film cu tentă comunistă de prin anii '80. Dar era doar realitatea din jurul nostru. Mașinile Lada se chinuiau să depășească autocarul iar iluminatul public era în mare criză. Toate lipsurile au fost însă compensate de bucuria cu care am fost întâmpinați. Când am făcut cunoștință cu localnicii am știut că vom sta pe o punte comună. După această prima luptă au căzut câteva victime, cele cu stomacul mai subțire, deoarece ospățul gazdelor s-a scaldat în țării ucrainene. Dar ne-am îmbărbătat reciproc și am pornit și mai departe-n aventură. Slovacia s-a lăsat ușor cucerită. Bratislava și-a deschis brațele și ne-a primit în miez de noapte. După o încercare inutilă de a găsi un castel pe care nu l-am zărit căci era prea întuneric ne-am mulțumit cu o plimbare pe malul Dunării. În planul nostru de cucerire urma Austria. De grație am trecut, însă autostrada ne-a venit de hac. Ne-am zbatut două ore până am găsit drumul

corect. Ajunși la loc de cazare am fost loviți de pretutindeni de rigurozitatea austriacă. Încetul cu încetul ne-am spus cuvântul balcanic. Am câștigat și am sărbătorit victoria la o tradițională bere germană. Viena a fost magnifică, cultura și statutul metropolei ne-a pus pe toți la zid.

Încă șocați am trecut în Ungaria. Ne simțeam mai aproape de țară natală. Aici gazdele nu se doreau cucerite deoarece ne-au încuiat în camping. O primă misiune a fost să evadăm din locul unde am fost cazați. Șansa a fost de partea noastră, însă o lovitură mortală a fost faptul că am găsit un fast-food abia la 3 km depărtare. Momentul de izbândă a fost atunci când copiii unui liceu din Peck au cântat și au dansat alături de noi.

Eram fericiți, am eliminat atâtea frontiere, am călcat în picioare atâtea prejudecăți nefondate. Cuvântul „minoritate” avea un alt înțeles pentru noi. Când credeam că nimic nu ne mai poate surprinde, am intrat în Croația. Acolo ne-am dat seama că există un război real. Clădirile cu urme de gloanțe și tur-

nurile ciuruite spuneau asta. Pentru prima dată am rămas împietriți. Ne uitam în jur și nu ne venea să credem. Am înțeles cu adevărat scopul proiectului: promovarea toleranței și a dreptului celui de lângă tine care este diferit.

Serbia ne-a primit cu aceeași izbitoare realitate. Cu părere de rău, recunoaștem că am fost învinși. Aici oamenii sunt încă speriați la ideea de nou, de străin. Această înfrângere însă nu ne-a demoralizat ci ne-a dat o lecție de viață.

Am lăsat în urmă acele realități și am intrat în Bulgaria. La final, oboseala și-a spus cuvântul. Aici nu am avut cu cine să ne războim deoarece am întâlnit tinerii cu aceleași principii ca ale noastre. Ne-am salutat prietenește și printre multe alte acțiuni am mâncat, după părerea mea, cea mai gustoasă pizza. După 10 zile de aventuri inter-culturale ne-am întors în eterna și fascinantă Românie. Timișoara mi s-a părut mai frumoasă și mai primitoare ca oricând. Să fie oare deoarece locuim în capitala europeană a inter-culturalității?

Capitala jazz-ului

Sebastian CANURĂ
Marius CARP

Timișoara a devenit capitala jazzului, odată cu înființarea Facultății de Muzică „Richard Oschanitzky”, prima de acest gen din România. Acest proiect s-a concretizat, în cadrul Universității „Tibiscus” din Timișoara, din toamna acestui an, cu sprijinul direct al IAJE (International Association for Jazz Educators) Fondatorul Facultății, Johnny Bota, a mai avut alte tentative de a deschide o secție de Jazz la începutul anilor '90, alături de colegii lui din cadrul Universității de Vest, dar din cauza dificultăților, proiectul nu s-a concretizat. În anul 2004, pe 4 iulie, de Ziua Independenței Americii, la Sibiu, Johnny Bota împreună cu Tony Kuhn și Tom Smith, profesor Fulbright timp de doi ani la Universitatea București, au pus bazele unei facultăți de Jazz. Preambulul a fost Simpozionul Internațional de Jazz de la Jupânești, din vara acestui an, unde au participat șase profesori din SUA, studenți de la București, Timișoara, elevi, profesori, jurnaliști și cântăreți de Jazz care au făcut ca atmosfera de acolo să fie una extraordinară.

Pe viitor se vor moderniza sălile de curs, de asemenea implicarea directă a unor profesori din țară și străinătate precum: prof. dr. Eldad Tarmu (SUA), conf. dr. Milos Kristic, din Belgrad, conf. Ovidiu Papană, lector Vladimir Krnetic din Belgrad, lector Petru Oschanitzky, lector dr. Simona Făgărășanu. Cei 25 de studenți ai facultății și-au început cursurile care se țin după-amiază, pentru ca ei să aibă timp și de alte activități. Studenții cu cele mai bune rezultate la învățătură vor putea susține masteratul gratuit în cadrul Universității Columbia din Chicago. Johnny Bota a spus că este încurajat de numărul mare de studenți care și-au anunțat până în acest moment participarea la cursurile de specialitate ale facultății. S-a format o legătură cu Club 30, unde în fiecare săptămână, începând cu luna noiembrie, în fiecare marți să vină câte o formație studentească de jazz, iar din două în două săptămâni profesorii de jazz. Profesorul Eldad Tarmu din Los Angeles

va preda în primul an academic și pune la dispoziția facultății un studio de înregistrări digital, unde studenții vor putea imprima CD-uri, pe care facultatea le pune în vânzare. Directoarea Universității „Tibiscus”, Anca Augusta a spus că orarul facultății va fi „clar” și studenții care lucrează cu profesorul Eldad Tarmu trebuie să aprecieze efortul acestuia de a veni în Timișoara pentru a preda. Operele finalizate de către studenții Facultății de Muzică „Richard Oschanitzky”, vor rămâne în patrimoniul Universității. Eldad Tarmu a fost încântat și s-a declarat norocos că face parte din acest proiect și de tot ceea ce i se oferă, scopul fiind educarea tinerilor în domeniul jazz-ului. Taxa anuală de studiu trebuia să fie de 1000 de euro, dar pentru a oferi șansa mai multor studenți să urmeze cursurile facultății, s-a redus la suma de 690 de euro. Pentru o mai bună reclamă se vor crea materiale promoționale precum: tricouri, bannere.

Fenomenul local

COGITO

Cornel Haranguș

Ideea că universul este infinit și omogen a fost o extindere a concepției fizicii clasice, galileo-newtoniene, bazată pe presupunerea că substanța este aceeași peste tot, iar legile aceleași în oricare loc. În universul astfel imaginat nu existau spații în care ceva de altă natură să se poată ascunde. Universul gândit în acest mod stătea sub semnul identității care, ca principiu logic, reprezenta un fundament al unei anumite forme de raționalitate: o raționalitate care nu se străduia să gândească diversitatea, neomogenitatea, fenomenul local în ultimă instanță.

Dar treptat gândirea filosofică și științifică a început să perceapă și aceste ultime lucruri și să le scoată la iveală. Fizica actuală ne arată ne arată că trăim într-un univers limitat în spațiu și timp, pe brană galactică, iar legile fizice își pierd valabilitatea la capetele acestuia. Universul pare a fi el însuși un fenomen local, ce prezintă o închidere nedeterminabilă logic. Steve Hawking în *Universul într-o coajă de nucă* ne arată cât de mult s-a schimbat în ultimul timp imaginea clasică și chiar cea relativistă, eisteiniană, a universului.

Aceeași raționalitate a identității și omogenității a conceput istoria umană ca istorie cu un centru unic și cu o scară a valorilor organizată vertical. Postmodernismul a dislocat această imagine arătând că istoria are mai multe centre, iar culturile mai multe scări valorice, care pot coexista. Oswald Spengler în celebra sa lucrare *Declinul Occidentului* prezintă culturile care s-au născut pe glob ca pe niște fenomene locale, închise unele în raport cu altele, având o evoluție banală de la tinerețe la maturitate și apoi la bătrânețe și moarte. Culturile, fiecare din ele, sunt fenomene locale, nu sunt nici instanțe, nici exemple ale universalului, adică ale identității.

Chiar logica și matematica, ambele promotoare ale ideii de universalitate și identitate, au cedat în fața fenomenului local. Logica nu mai poate impune cunoașterii ideile sale universale sau generale. Universul, cum a arătat Ludwig Wittgenstein, nu există, nu are realitate, totul este fenomen local, joc particular de limbaj. Fascinația filosofică pentru universal este o iluzie.

Eforturile actuale ale țărilor europene de

a se integra sau unifica sub o monedă și o constituție, pe baza unei culturi care a ajuns la aceleași valori, întâlnesc rezistența puternică a fenomenului local. Franța și Olanda au respins ideea de Constituție a Europei, iar naționalismele economice și culturale se manifestă pregnant. Se pare că nici la nivel de națiuni, nici la cel de indivizi nu se poate renunța cu ușurință la identitatea specifică în favoarea notei generale de european.

Pentru spirit, fenomenul local înseamnă străpungerea universalității logicii, a conceptului și a principiului abstract. Înseamnă nuanțare, sensibilitate la divers, viziune probabilistă, sensibilitate la experiență. În ultimul secol, logica a făcut eforturi imense de a cuprinde toate aceste fenomene locale în câmpul științelor, al cunoașterii în general. Aproape fiecare știință și-a inventat o logică a sa, dar mai ales științele teoretice, matematica și fizica. Aplicarea logicii la fiecare domeniu de cunoaștere, inclusiv la cele bazate pe cunoașterea acțiunilor omenești – logica juridică, logica deciziei – înseamnă o coborâre a gândirii de la universalul atotcuprinzător la fenomenul local.

Preocupările de pragmatică, de teoria comunicării, de retorică și teoria argumentării fac parte din aceeași familie de evoluții culturale legate de descoperirea importanței fenomenului local.

Ontologia actuală face distincție între obiectele *fiat* și obiectele *bona fide*. Primele sunt obiectele cu statut existențial ambiguu, așa cum este un munte, care nu există ca entitate clar separată de mediu, fiind o încrețitură a plăcii terestre cu care se continuă la bază. Obiectele de al doilea tip se delimitează pregnant de mediu, de exemplu o pasăre, o cioară. Așezată pe o stâncă, cioara se distinge de ultima, nu prezintă nici un fel de continuitate cu aceasta, este un fenomen local în raport cu ea. Legile structurii ei sunt altele în raport cu cele ale pietrei. Continuitatea, omogenitatea, identitatea ar suprima diferența dintre cele două tipuri de obiecte, dar aceasta ar însemna că acele caracteristici pot fi prezente în univers înainte de apariția obiectelor *bona fide*, într-o fază când toate erau una și una era în toate, sau, cum spune poetul, pe când nu era nici ființă, nici neființă. Sau ar putea fi

prezente atunci când toate obiectele delimitabile ar dispărea odată cu fenomenul imploziei finale a universului. Între aceste faze, fenomenul local devine dominantă ontică principală.

Se pare că logica bazată pe identitate, cunoașterea bazată pe universalitate, viziunea care privilegiază conceptul angajat în mod abstract în propoziție aparțin unei vârste spirituale, cea a maturității plină de forță, dar insuficient instruită de experiență. Ar decurge că nuanțările, schimbările sau chiar distrucțiile provocate în spirit de către fenomenul local ar aparține fie copilăriei, fie bătrâneții. Dar ele aparțin probabil amândurora, pentru că aceia care sunt încă la vârsta copilăriei sunt prinși în concret, în local, în vreme ce bătrânii renunță la orizontul infinit și se izolează în local, respectând, se pare, îndemnul lui Voltaire de a rămâne în grădina proprie. O formă a acestei izolări poate fi însingurarea, ultimul fenomen local fiind și locul ultimei fericiți pe care o putem trăi prin dispariție. Fenomenul local pare a fi ultima stație la care ajung civilizațiile bătrâne, înainte de extincția definitivă.

argon nauții

Nr. 5 (57) • Supliment cultural • Coordonator: Adrian Dinu Rachieru

N. Labiș 70 - poetul

Constantin Hrehor

Cine nu a flămânzit în așteptări ametoitoare sub stelele scârțând din osii de gheață, și nu și-a răsucit tîmpla în cuib de fân, vlăguită de insomnii și suiș pe munte pândit de spaime, ori nu și-a auzit inima sfărîmîndu-se în cioburi, pulsând harnic sub cetine, între zăpezi încruntate lângă țevi de oțel strălucit, pline de moarte flămîndă, nu-l poate înțelege pe Labiș. Cine nu a văzut măcar și numai o dată, un căprior sprinten îndulcind geana înfricoșătoarelor singurătăți cu melancolia adîncă a unor ochi în care blîndețea licăre precum untdelemnul mistic, și nu a auzit frunzele revoltate de nevăzutele viituri ale orții, și nu a căzu(în genuchi înaintea unui albatros care-și scutură de pe sânul imaculat inelele de sînge în ceasal cînd zborul rete-

zat e doar anamneză în delir, nu-l poate înțelege pe Labiș. Cine nu a băut vin din viță blestemată pe piatră și strivită în teasc de dor nelumit, cine nu a auzit pe lespezi șuierînd cuțitele prietenilor- neprieteni gata să fulgere inimi de miri, cine nu a adulmecat din toate încheieturile duhului pelinul de vară, ghindele plesnind în fâlci de mistreți, brîndușele dansând prin cimitirele bunicilor, trupul femeii ori pămîntul înnegrit de sudalme, nu-l poate înțelege pe Labiș. Cine nu a scos lut sterp din fîntînă măhnită și nu a fost atins de răsul unui zurgălau purtat printr-un sat fără nume, și nu 9 bolborosit ziceri nebune și psalmi de leac în ceasuri de febră, și nu a auzit lanțuri la picioare de sfinți, și nu a mutat nici cu un

metru Carpații dincolo de iubirile dintii, nu-l poate înțelege pe Labiș. Cine spune că pe înțeles sunt Eminescu, Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Miorița, Manole și de Labiș nu a auzit, nu-i înțelege pe Eminescu, Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Miorița, Manole. Cui nu i-a fost dor de Poet în acest răstimp, nu a înțeles nimic din ce a meșterit el în amara prisacă a Limbii Române! În Labiș totul e tînăr. Oricâte veacuri vor trece, Labiș nu va avea niciodată mai mult de 21 de ani! Tragica Pasăre cu clonț de rubin i-a luat roua pămîntescă dar a lăsat în nemurire» din noi pentru totdeauna amintirea lui frumoasa...

Grafică de Constantin Hrehor

VASILE TARĂȚEANU

POESIS

ÎNCHIZITORUL CĂTRE POET

Vei fi ars pe rug
cu toate cercurile tale
adică nu, am vrut să spun
cu toate poeziile tale...

Renunță la ele!

Jură că tot ce ai spus până acum
nu-i adevărat

că stibla de busuioc
nu e floare de noroc
că roua
nu-i lacrima zorilor
și parfumul
nu-i zodia florilor ;
că îndrăznețul
nu-i cu inima-n dinți
și părinții tăi nu-s părinți
și părinții tăi nu-s părinți...

Fără de sfârșit e rugul acesta
Mamă!

CU-ARIPĂ DE ÎNGER

Poemul acesta
argint viu
fuge de sub pană când scriu

Și atunci îngerul
văzând
cum viața mea
se risipește

îmi zvârle din ceruri

plângând
o aripă...

INSOMNIE

Mi-e vocea răgușită
Privirea-ncețoșată

Lumina cea din gânduri
în zori parcă-i de pluș
sau de vată

După o noapte albă

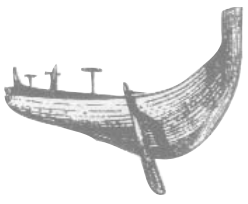
senzațiile tari
mi se opresc în gât

La apelul de dimineață
al poemului
răspund mohorât

SCRIBUL

Ca un naufragiat înnot
într-o mare de cerneală albastră
agățat de iluzia salvării de la moarte
prin scris

Sărbătoarea cărții la Cernăuți

Doina Cernica (preluat din CRAI NOU)

Salonul internațional de carte românească Cernăuți, fără îndoială cea mai mare sărbătoare a cărții în limba noastră din Bucovina de Dincolo, născut și perpetuat prin zbaterea, îndârjirea și dragostea pentru actul cultural de calitate, cu bogate rezonanțe sufletești, ale dnei Alexandrina Cernov, membră de onoare a Academiei Române, și ale unui-grup solid de intelectuali cernăuțeni și din Țară, și-a început a patra ediție marți, 5 octombrie 2005. Semnificativ, cu o pagină densă de istorie și actualitate culturală a Cernăuților, adusă în fața invitaților de E.S. dl consul general Romeo Săndulescu și apoi ilustrată, la pas, însoțit tot de domnia sa, cu vechi monumente și locuri care fac din acest oraș Capitala Eternă a Bucovinei. Un inspirat cuvânt înainte, din care menționăm doar informațiile privind demersul autorităților locale și de la Kiev pentru declararea Cernăuților oraș-muzeu sau oraș cu patrimoniu ocrotit de U.N.E.S.C.O. și efortul dlui consul pentru un plus de lumină în problema privind soarta mormântului și a moaștelor suceveanului Dosoftei, mitropolitul-cărturar, a cărui canonizare va fi proclamată în curând, de sărbătoarea Cuvioasei Parascheva, la Iași.

Tot aici, mergând prin miera zilei și a anotimpului către Universitate, să enumerăm și cele trei bucurii mărturisite de poetul Ion Miloș: prezența sa, pentru prima dată la Cernăuți, „la idolul meu, Emines-

cu”, revederea cu dl Romeo Săndulescu după aceea de la Chișinău („așa a fost dat să fie, să ne regăsim tot în ținuturile desprinsе de matcă”), și „întâlnirea cu noi și vechi prieteni”.

Ziua dintâi a Salonului a înaintat spre amiază la Catedra de Filologie Română și Clasică a Universității Naționale „Iurii Fedkovič”, o noutate a acestei ediții, salutată de toată lumea. Momentul (lung și frumos) i-a avut „regizori” (de talent) pe dna Alexandrina Cernov și pe șeful Catedrei, dl Gheorghe Jernovei, și a adus-o la început în prim-plan pe dna Mariana Avanu, redactor-șef al Editurii Institutului Cultural, cu declarația că „Miza programului nostru editorial este exportul de cultură.”

Reprezentând o „editură mică”, dar care dovedește că „are o strategie culturală fermă”, Augusta Timișoara „se ocupă mai ales de importul de cultură”, a venit replica, rostită cu eleganță, a dlui Adrian Dinu Rachieru, și susținută de mulți din cei de față cu precizări (doar pentru dna Avanu, fiindcă toți ceilalți știau prea bine) lega-te de numeroasele cărți (probabil cât ale tuturor celorlalte edituri din România la un loc), purtând pe copertă nume de scriitori de limbă română din Bucovina, Basarabia, Banatul sârbesc și din multe țări ale Europei, dar și de peste Ocean. Domnia sa a vorbit de cartea scriitorului bucovinean Ștefan Hostiuc, recent apărută la I.C.R.: „prima carte de critică literară din Septentrionul literar”, iar autorul

Un grup de scriitori la Cernăuți. În centru, consulul general, dl. Romeo Săndulescu

despre emoția de a vorbi studenților și universitarilor Catedrei prin care, într-o ipostază sau alta (uneori prin ambele), au trecut și bună parte din scriitorii la care se referă cartea și el însuși. Recunoscând în prestigiosul Salon Internațional de Carte Românească, organizat de Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, modelul Salonului cernăuțean, dna Alexandrina Cernov, i-a dat cuvântul directoarei adjuncte a instituției menționate, dna Catinca Agache, care, între alte bucurii aduse cititorilor de carte românească de aici, a anunțat-o și pe aceea a publicării de către două edituri ieșene (Princeps Edit. și Danaster) a unei cărți a lui Mircea Lutic (prima care îi apare în România) și, respectiv, a unui volum de poeme a lui Vasile Târâțeanu (în română și franceză). Ion Miloș, scriitor originar din Banat, stabilit în Suedia, autor a 96 de volume publicate, traduceri și cărți proprii, dar în primul rând autorul primei traduceri în suedeză a lui Eminescu, a cucerit auditorul cu lectura a două din poeziile sale de dragoste și cu aceea, în suedeză, a unui poem eminescian (al cărui original, în limba română, studenții au fost îndemnați să-l recunoască). Și l-a încântat Arcadie Suceveanu cu versuri din proaspăta sa antologie, „Cheițe pentru vise”, carte și scriitor (vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova) prezentați publicului de prof. dr. Ilie Luceac. Au urmat, în aceeași notă caldă, în ipostaza de autori Ion Muscalu, Alexandrina Cernov,

Ilie Luceac și în aceea de reprezentanți ai Centrului Ju-dețean pentru Promovarea și Valorificarea Tradiției Populare Suceava, artistul plastic Mihai Pînzaru-PIM și poeta Carmen Veronica Steiciuc, care au anunțat debutul Concursului Național de Poezie „Nicolae Labiș” 2005 la Cernăuți, cu lansarea (donarea) cărților apărute cu ocazia actualiei ediții sub auspiciile Consiliului Județean Suceava. Salonul la Universitate (urmând ca de a doua zi Universitatea să vină la Salon) s-a încheiat cu o răscolitoare evocare a lui Grigore Bostan de către dr. doc. Gheorghe Jernovei și cu un moment de reculegere în memoria tuturor celor care, aici, la Universitate au fost dascăli eminenti și slujitori devotați pentru viața limbii române.

Deschiderea oficială, petrecută la Hotelul Ceremuș, aducându-i la microfon, între alții, pe arhim. Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna, și pe profesorii universitari Ștefan S. Gorovei, Ilie Luceac și Viorica Moisuc, senator, a dat înțietate cărții de istorie și istoriei. A celei care a fost, a celei care va fi. Nici nu se putea altfel, într-un Cernăuți sărbătorindu-și pe 8 octombrie prima atestare documentară (într-un document din 1408 purtând semnătura lui Alexandru cel Bun, au subliniat ceea ce nu e drept să fie uitat Alexandrina Cernov și Ilie Luceac), într-un Cernăuți în care încă se mai vorbește, învață și citește românește, într-un Cernăuți care continuă să rămână la o depărtare care nu desparte.

DIMITRIE VATAMANIUC – 85

UN OM „NETERMINAT”

Cu ceva vreme în urmă, în cadrul manifestărilor prilejuite de Anul Slavici, academicianul D. Vatamaniuc a poposit la Timișoara. A avut parte de un program dens, cu întâlniri-maraton și, bineînțeles, și cu lansări de carte. E vorba de o nouă ediție (revăzută și adăugită) a vechii sale monografii consacrată lui Ioan Popovici Bănățeanul, tipărită în 1959. O monografie „totală” (cum opina G. Călinescu), cu rezultate „definitive”, autorul pornind pe urmele scriitorului către izvoare, prin „despuierea atentă a arhivelor”, scoțând astfel din umbră pe cel ce urma a-i deschide drum lui Slavici. Să mai spunem că această nouă ediție, apărută în excelente condiții grafice la ed. Brumar s-a ivit prin strădaniile d-lui C. Ungureanu. Ea, întocmită între 1953-1956 și, totuși, apolitică, e completată acum cu alte două capitole plus Anexe (oferind, printre altele, și studiul-decisiv- al lui Titu Maiorescu). Rămâne, indiscutabil, și un document istoric prin minuțioasa cercetare a lumii meseriașilor încât lansarea volumului a fost un veritabil eveniment,

cinstit ca atare chiar dacă scriitorii urbei au cam lipsit.

Am stăruit asupra acestei reeditări tocmai pentru a sublinia vioiciunea spirituală a d-lui Vatamaniuc, ajuns, iată, la o vârstă invidiabilă. Domnia-sa a convertit această șansă biologică în fapte culturale de răsunet, neîncovoiat de circumstanțe. Urmându-și cu îndărătnicie proiectele, Dimitrie Vatamaniuc nu este doar „bine școlit” (cum, repetat, s-a spus) ci se dovedește „un cărturar neobosit” (cf. Ion Popescu-Sireteanu), risipind generozitate și optimism. Un exemplu tonic, așadar, contagios dacă faptele sale, nu puține, vor afla urmași pe măsură. Fiindcă cel care a avut bucuria de a crește spiritual în preajma lui Călinescu, înhămându-se la un efort sisific a înlocuit, prin trudă și devoțiune, munca unor echipe. „Divinul critic” i-a apreciat imaginația dar n-a fost entuziasmat de prestația sa actoricească. Fiindcă, se știe, la Institutul de Istorie literară și folclor cercetătorii-actori interpretau piese rescrise de însuși Călinescu. Ca actor „stângaci”, încurcând mersul piesei,

tânărul Vatamaniuc a scăpat de alte roluri, rămânând un biet figurant. Din puzderia de hazoase întâmplări, narate dezinvolt într-un serial din Bucovina literară, dl. Vatamaniuc ar putea trage o savuroasă carte, povestind isprăvi de junete, fixate cu har în magma unor prețioase informații de epocă, dincolo de seducătoarea anecdotică.

Dar meritele esențiale ale robustului academician, un flăcău pornit în lume din Sucevița, stau în altă parte. Bineînțeles, episoadele în care apare, cu vocea-i cântată, marele Călinescu stârnind mânia președintelui-agronom Tr. Săvulescu, furios că Tratatul de folclor întârzie, interesează. Dar D. Vatamaniuc a acceptat provocarea valorilor și a pătruns într-un îngrat sector de cercetare, acolo unde – se vede bine – nu-i înghesuială. Și unde, intrigat de întârzierea marilor ediții, prin îndărătnicie și salahorie, a pornit pe cont propriu inițiative de anvergură. Izbândind, totuși! Nu-i de ceea să te ocupi de Slavici, Agârbiceanu, Blaga, desăvârșind ediția critică Eminescu. Cine

„Acolo unde pune Vatamaniuc piciorul nu mai răsare iarba”
(N. Gheran)

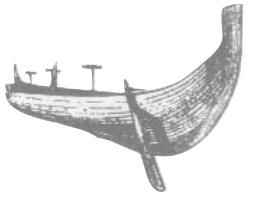
ADRIAN DINU RACHIERU

a deschis monumentală biobibliografie Arghezi (2 volume), bifând, de pildă, la capitolul referințe critice 7601 poziții bibliografice (!) realizează câtă energie a cheltuit dl. Vatamaniuc. Vorbele de laudă nu prisosesc în acest caz. Dar venerabilul academician e vevos și permeabil spiritualicește. Cercetând arhivele și chestionând epoca, el s-a raliat unei direcții noi în eminescologie, dovedind că marele poet a avut „statut de deținut politic”. Prefața pe care a semnat-o la cartea lui Călin L. Cernăianu, hotărât să deschisă un recurs Eminescu i-a pricinuit și necazuri. Vechea iubire pentru Eminescu, iscată de profesorul L. Tomoioga (care, culmea, preda științele naturii!) l-a urmărit statornic, dl. Vatamaniuc fiind convins că pe Eminescu „nu-l putem cumpăra”. Astfel de gânduri, așezate într-o „Predanie” colectivă (vezi Cuvinte pentru urmași, Ed. Carpathia Press, 2005) se încheagă într-un veritabil mesaj către viitorime. E bine, ne sfătuiește dl. Vatamaniuc, să nu ne împrăștiem și să nu vorbim de toate, să

facem lucruri temeinice și să ne împrietenim cu timpul, gestionându-l adecvat. Fiindcă, ne reamintește academicianul, ins deloc scortșos, navetând dezinvolt între rigoare și anecdotică, valorile culturale nu pot fi cumpărate. Și e cazul să dovedim temeinicie în tot ce ne propunem.

Director al Centrului de Studii Bucovina (de la Rădăuți), capabil de lungi tăceri și de replici ghiduse, debutând cândva (1943) ca prozator (!), dl. Vatamaniuc nu acuză povara anilor. Dimpotrivă, e animat de mari proiecte. Aflăm că domnia-sa, afișând un palmares strivor, se consideră un „om neterminat”. Fiindcă mai are o datorie: de a ne pune la îndemână ziaristica lui Slavici. Ceea ce înseamnă vreo zece tomuri, după o sumară socoteală. Să-i dorim din acest colț de pagină multă sănătate, pentru a împlini o viață rodnică. Vorbele rebreanologului N. Gheran, și el un mare editor, așezate drept motto la însemnările noastre au totală acoperire.

UN TÂNĂR SEXAGENAR

Adrian Dinu Rachieru

O incredibilă veste, de neacceptat, băntuie de ceva vreme; cică Vasile Tărățeanu, poetul de un energetism contagios, fără vârstă, ar fi împlinit 60 de ani! Timpul e nemilos, curge, ne apasă pe toți. Iată că nici Vasile, în pofida aparențelor, nu i se poate sustrage. Și bătăiosul poet și publicist, înhămat la atâtea proiecte, părelnic risipitor și, totuși, bun gospodar (nu doar cu propria-i creație) a trecut pragul pragul celor șase decenii, fălindu-se cu reușitele (nu puține!) și croind pentru anii care vin planuri ambițioase. Cel mai înalt rămâne, desigur, statutul poetic. Fiindcă Tărățeanu nu se mulțumește cu faima deja dobândită, ascunzând riscul de a fi perceput ca poet monocord, mângâind cu har coarda patriotardă. El vrea să crească, să fie sincronizat cu pulsul liric românesc, râvnind un loc de frunte în casa mare a literaturii române. Și ultimele cărți indică, fără tăgadă, nu doar acest elan (nutrit cultural) ci și certe reușite, refuzând gesturile filantropice, adjectivita mincinoasă ori cronicile superficial-binevoitoare.

*

Mic, vioi, plin de neastâmpăr, debordant chiar, Vasile Tărățeanu trăiește la Cernăuți, acolo unde dregătorii urbei ar fi vrut, vorba poetului, „să împăieze privilegiatea”. Suferința celor din nordul Bucovinei este de neimaginat. Strigătul lor disperat, voința de a-și păstra identitatea dar și nădejdea că „munții nu pot fi strămutați” (ca să-l cităm, din nou, pe acest sufletist fără odihnă, bun la toate) coagulează în jurul unei speranțe; e drept, firavă, fiindcă, până mai ieri, în malaxoarele imperiului roșu și azi în alte malaxoare cu fumuri imperiale, ei, românii din Nordul răpit, au suferit și suferă „până peste poate”. Iar Vasile Tărățeanu este omul care „apasă pe condei / ca pe un „trăgaci”. Capabil deci să „înflăcăreze stindarde”, să tragă „clopotul de alarmă/al conștiinței de neam”, să alerge în toate părțile pentru a scoate publicații care prin zbaterea acestui împătimit continuă să apară, învingând toate potrivnicile.

Cu manuscrisele în desăgă, poetul făcea cândva naveta la Chișinău. Fiindcă doar acolo putea tipări. Fiindcă în zona Cernăuților ziarele românești sunt variante cuminti ale ziarelor oficiale iar Plai-ul lui Tărățeanu, apoi Arcașul erau, să recunoaștem, „un fir de sârmă ghimpată în ochii oficialităților”. Fiindcă, în elanul său donquijotesc, în frumoasa și curată sa „nebulie” (care ține de eroismul cultural) Tărățeanu „s-a însurat cu ziarul”. Eternul navestit nu poate accepta ca limba maternă să fie exilată în bucătărie; nu poate suporta ca vorbele noastre să se furișeze, cumva vinovate, suspectate de cei care au preluat de la defunctul Imperiu o „moștenire rușinoasă” la care, previzibil, nu vor să renunțe.

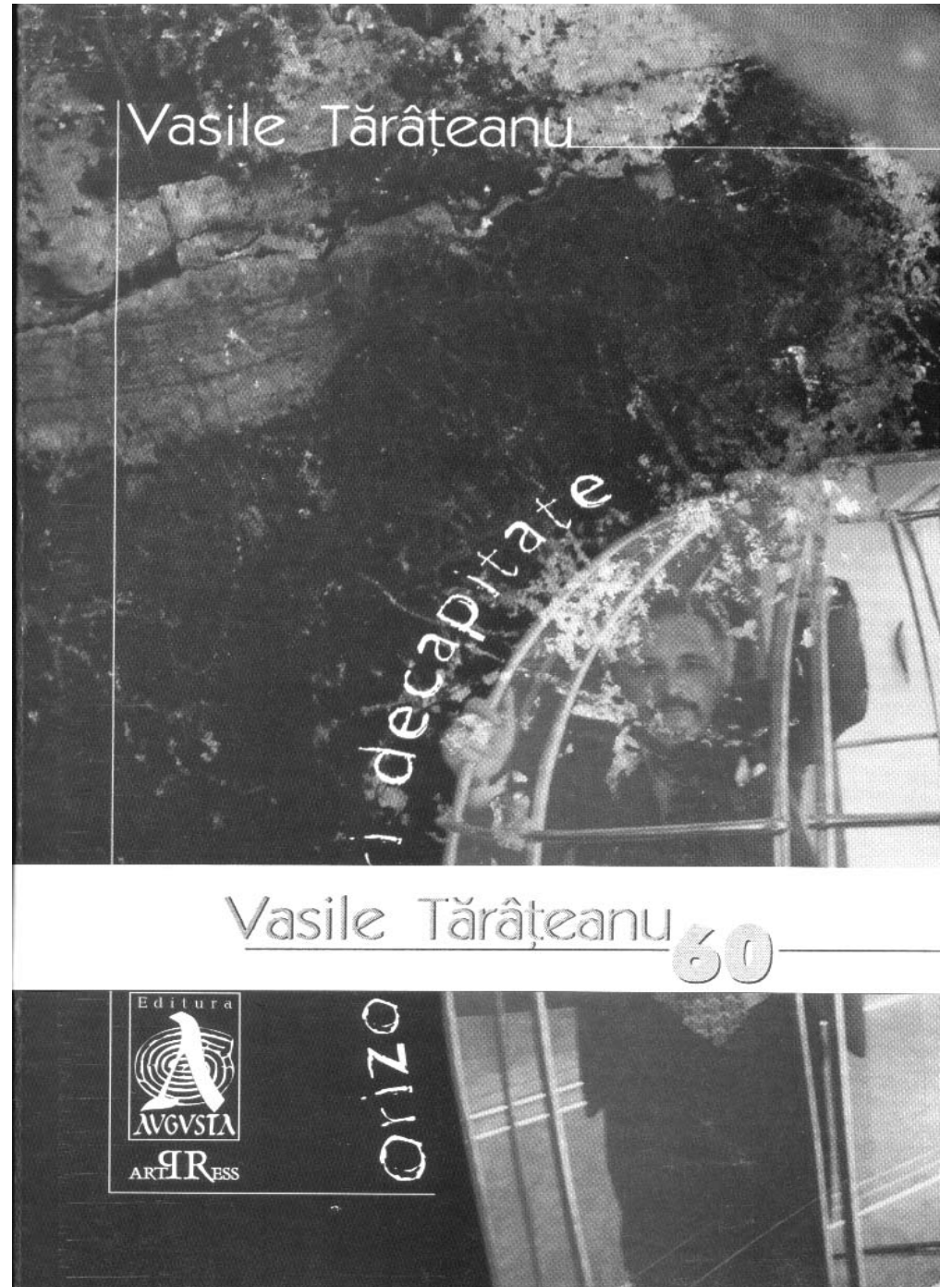
*

Invectivat, târât în fața instanțelor pentru păcatul de a nu se fi lepădat de românism, Vasile Tărățeanu este, să nu uităm, poet. Admirându-l pentru tot ceea ce face, pentru osteneala publicistică („adăpostit” sub felurile pseudonime: V. Voievod, H. Urban, V. Micu, T. Vasile ș.a.), poetul (n. 27 septembrie 1945, la Sinăuți de Jos) nu trebuie ferit ori scutit de o lectură

severă. Cărțile scoase până acum, începând cu Harpele ploii (Ujgorod, 1981) și până la Dinafară (Ed. Augusta, 2003) vorbesc limpede despre crezul unui poet și calvarul unui neam trăind sub „blestemul mioritic”. Înseriat visătorilor iremediabili, poetul, locuit de fantasmă și idealuri, nu dezertează; mușcat de patima scrisului el nu se refugiază într-o poezie de seră tocmai fiindcă, precum mărturisea (repetăm) într-o Stare de grație, „apasă pe condei / ca pe un trăgaci”. Asta știu prea bine cei ce îl hărțuiesc. Neastâmpăratul poet i-a prevenit:

„Bomba e în capul meu!” Și dacă tot a nimerit în ringul literaturii, Tărățeanu se zbate nu doar pentru propria-i poezie; dincolo de canonul rimei ori reflecția concentrată, dincolo de „dreptul la neliniște” (clamat, cu superbie, într-o plachetă din 1984 ivită la Ed. Carpați chiar sub acest titlu) acest minuscul om cu suflet mare este inflexibil când e vorba de recuperarea unor valori înstrăinate ori de voința de a-și păstra identitatea. Nu e sedus de hobby-urile (profitabile), nu subscrie la bălăcăreala în care ne complacem; și, cu atât mai puțin, nu poate fi de acord cu „insultarea valorilor” (cum numea Eugen Simion agresivitatea unor contemporani, atacând cu vervă neagră și furie oarbă numele-reper ale spiritualității noastre). Vasile Tărățeanu ar dori un armistițiu. Pentru el, noi (chiar dacă nu suntem înțeri) existăm, dincolo de taberele politice, doar ca români. Trăind sub „povara visului” (vezi Ramule, neamule), cercat de remușcări ori momente de cumpănă, răpus de scepticism („că lumea asta nu se schimbă / și lupta-ți n-are nici un rost”) poetul, spuneam, nu abandonează: „Răstignit pot fi chiar mâine! / Numai nu pe două hărți, / numai nu pe două hărți!...” (citim într-o Spovedanie). Și atunci, fugitiv, ne întrebăm dacă trăind incendiar, sub presiune, identificând somațiile clipei poetul mai are răgazul de a accede la o senină conștiință artizanală, șlefuită cu miză versurilor. Dorița există. Cel pornit în lume din Sinăuți (care e și satul lui Ilie T. Zegrea), avându-l acolo ca învățător pe Vasile Levițchi (decanul de vârstă al bucovinenilor „nordici”) este și un împătimit al lecturilor, vitaminizându-se cultural (între două curse la Chișinău), ispitit de a ține pasul cu ce se întâmplă, în viața literară, dincoace.

Au fost cândva învâpăiate nopți de cenaclu, sub oblăduirea aceluiași Levițchi. Preluând ștafeta, Vasile Tărățeanu, alcătuit și al unor prea-generoase volume colective (Plaiul doinelor; 1968; Glasuri tinere, 1971) știe prea bine că „munții nu pot fi strămutați”. Și, în numele unor speranțe nestinse, poetul (în creștere, după noi) se așază, voit, într-un plan secund, eliberând energii nedomolite pentru ceea ce ține de un necesar și admirabil eroism cultural (prețuit, probabil, cândva așa precum merită). Până atunci, neobositul căuzaș, în pofida unei perechi care-l urmărește obsesiv („eu și nenorocul”) nu-și curmă, din fericire, cântecul; își urmează, ne asigură, „linia vieții” (cum e și titlul unui volum din 1988, apărut tot la Ed. Carpați, Ujgorod) și se chestionează cu neliniște când e amenințat de „viermii singurății”. Trăiește în plin calvar dar nu s-a înrăit; dimpotrivă. Nu e lovit de ură, și-a asumat suferința și e gata de a urma sfatul lui Noica, găsind forța de a iubi și a ierta. Dar în clipele grele, negre (precum cerneala pe care o folosește la scris), în infernul personal, are dreptul să

urle în acest mediu potrivit; aici, ne asigură Vasile Tărățeanu, „totul are culoarea cernelei / cu care scriu”. Mai mult, poetul este convins că pentru truda scrisului paradisul e contraproductiv: „Cine poate scie-n paradisi?” Dincolo de necazuri și nesfârșita suferință (nu constata el într-o poezie care trebuie citată, Inchizitorul către poet, că „Fără de sfârșit e rugul acesta / mamă”), Tărățeanu nu se poate despărți de acest „dulce-amar de Bucovina”: „Printre ani / de suferință / viața-dulce / de credință”. Și această credință, după cum îl știm noi, nu-l va părăsi nicicând.

Într-o vreme a tuturor dezamăgirilor, într-un timp care acuză uzura cuvintelor mari (desacralizate prin abuzurile propagandei mincinoase) există poezi care vor să reabiliteze eroismul și demnitatea românească. Există, așadar, poezi care ne reamintesc, pe urmele lui Goga, că literatura este sau poate fi „o energie precursoră”. În consecință, aplecându-se asupra pătimirilor noastre ei recondiționează un „timp al rapsozilor” și vibrează meditând dincolo de mode și curente poetice, la vitregiile Istoriei și drama unei națiuni așezată „în calea răutăților”.

Un astfel de poet-militant este, indiscutabil, Vasile Tărățeanu. El debuta în versuri în presa raională (Hliboca) în 1962 și, credincios acestei chemări, și-a încredințat producțiile unor culegeri colective scoase de-a lungul anilor la Ujgorod ori Chișinău. Împreună cu Ion Gheorghită a pregătit pentru tipar cartea postumă a lui Dumitru Grinciuc iar alături de Arcadie Suceveanu s-a îngrijit de placheta poeteșelor din Bucovina, Ghiocelul. Scoate, cu mari eforturi, Arcașul, învrednicindu-se a rezista tuturor presiunilor, târât fiind și prin tribunale. Plătește, deci, pentru încăpățănarea de a fi și a rămâne român. Poartă, asemenea celor plecați la oraș, vânzând o altă soartă „pământul de-acasă” (v. Fii de țărani), chiar „sub unghii” și ne îndeamnă să ne simțim stăpâni în propria noastră țară (v. Îmi pare rău). Știind că are nevoie de „un infern personal”, Tărățeanu și-l creează zilnic, „ajutat”, firește, de zeloși dregători. Și, nu mai puțin, de harnicii denigratori. Năbădăioasa Corina Sandu îl suspecta chiar de grafomanie. Poetul n-are astâmpăr și înhămat la o epuizantă navetă (pentru a-și tipări ziarul colindă România) se mângâie cu un funebru gând: „Important că peste mine va fi românesc pământ”.

*

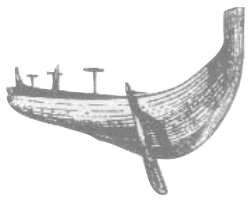
Antologia de față, întocmită „tentendios” (cum ne previne poetul însuși) și sugestivă chiar prin titlu adună

60 de poeme, confirmând acel dramatism special despre care vorbea Th. Codreanu, invocând „captivitatea istorică”. Și Vasile Tărățeanu își caută salvarea prin scris. Ca „turn de veghe”, el – cu „sufletu-i de cântec” – încearcă să „înflăcăreze stindarde” în numele românilor „de margine”, suportând vitregiile istoriei. Acest suflu dramatic, respirând „aerul amintirii” întreține, totuși, „rația de speranță”. Chiar dacă „viitura de lacrimi” amenință și disperarea, cocoțată pe ruinele speranței, se insinuează în culele textului. Mai apăsător decât în precedentele volume, poetul – sensibilizat de dramele neamului – nu-și propune subtilități metaforice. Mesajul său e direct și anticalofil; el mizează pe simplitate și accesibilitate știind că „indiferența mai marilor zile / omoară iluzii”. Prutul rămâne „râul care rupe lacrimi”, fiara întunericii și haite de umbre stau la pândă, se aud „privighetori de cenușă” și „clopote de vată”. În fine, „se revoltă munți de oase” (v. Poem aproape atemporal). Iar „măzgălele” sale, „scrise-n clipe / bune-rele” sunt un semnal de alarmă. Dar nu doar atât. Se vor, negreșit, și un pariu poetic. Fiindcă acea „putere de metamorfozare lirică” (despre care amintea Cassian Maria Spiridon) rodește iar volumul de față, fără a abandona chemarea mesianică dă seama că poetul are mize înalte, intrând competitiv în peisaj.

*

Sărbătorit cu fast la Chișinău și Cernăuți, plimbărețul Vasile Tărățeanu, „confiscând” revistele s-a bucurat și de câteva cadouri editoriale în țară*). Într-adevăr, patosul de tribună s-a înmuiat (vorba lui Ștefan Hostiuc) dar tot patos a rămas. Sunt semne că poetul, fără a abandona vibrația mesianică merge înspre o viziune coșmaresc-expressionistă invocând degradarea, maleficitatea vieții, devenind incisiv-ironic. Și chiar, pe alocuri, simpatic-autoironic, citindu-și poezia sub lupa exigenței. Ambițios, Tărățeanu intră în competiție cu sine, pregătind saltul valoric. Poet-simbol, cu energie clocotitoare, tumultuos și generos, V. Tărățeanu acuză chinul scrisului și „viermii singurății” dorind un alt regim estetic. Implicit, omologarea în cadrul grupurilor „de prestigiu”. Deocamdată, cel care și-a propus cândva „să înflăcăreze stindarde” dovedește evidente abilități în managementul vizibilității, navigând pe o „mare de cerneală neagră”. Și sperând că își va afla salvarea prin scris.

Orizonturi decapitate, Ed. Augusta, 2005; Infern Personal (L'enfer, c'est moi), Ed. Danaster, Iași, 2005 (traducere: Constantin Frosin)

DE LA PROLET CULTISM LA PORNOCULTISM

Adrian Dinu Rachieru

Urmăresc cu mare interes cercetările (temeinice, chestionând acribios o epocă literară) d-nei Ana Selejan, implicit serialul din Lucașfârul consacrat intervalului 1944-1960, punând sub lupă memorialistica beniuiană. Din care aflăm, potrivit mărturiilor fostului „toboșar”, soldat credincios al Partidului că realismul socialist – ca mișcare literară oficială – nici n-ar fi existat. Iar așa-zisul dogmatism ar fi fost „mai mult o gogoriță”. Totuși, când se războiește cu doctrinarii „petei albe”, respingând (ipo)teza deșertului literar (reactivată spectaculos după '89) parcă i-am da și ceva dreptate. Deși tributul scrip-tic a fost uriaș. Chiar „frunzașul literaturii socialiste” recunoștea (e drept, cu jumătate de gură) că „s-au scris o mulțime de lucruri care poartă o amprentă proletcultistă”. Și care, inevitabil, au nimerit la coș, acoperite de uitare.

Convulsiile epocii merită, firește, o atență explorare cu ochi sociologic. Încercăm, așadar, să examinăm comparativ dirijismul ideologic de altădată cu libertinajul de azi, abolind cenzura; și, în primul rând, vai, autocenzura. Și, îndrăznind o profetie, să vedem ce va rămâne – peste ani – din abundenta producție a noilor veniți, convinși că marea literatură începe cu ei. Și că doar ei contează, despărțindu-se zgomotos de predecesori.

Prin filtrul proletcultismului, scrisul românesc a fost deposedat de specific și rupt de tradițiile sale. Fulgere puritane vor fi brăzdat cerul literaturii în acei ani în care modernitatea era subversivă; ceruta docilitate față de gustul epocii, activat de spiritul maniheic, sociologismul aberant și retorica encomiastică, indexarea cărților și epurarea bibliotecilor, carantina culturală impusă unor viitori scriitori traversând vitregia „anilor de ucenie” nu puteau frânge continuitatea unei literaturi, învingând vicisitudinile și curgând subteran, ignorând gestul „rupturilor” zgomotoase. Interdicția năștea efecte inverse; cei sfătuiți a se feri „profilactic” de clasiți pregăteau revanșa. Momentul recuperărilor masive, vestit de relaxarea presiunilor extraliterare, repunea în drepturi valorile noastre. Cei evacuați din Pantheon, „scoși din literatură”, se reîntorceau triumfători, preparând un nou record la tradiția obturată de dogmatism, traversând vidul poeziei proletcultiste.

De regulă, trecerea de la o etapă la alta, motivată în cazul de față prin decisive con-

dușii politico-sociale, suportă jocul pendulărilor. Realismul normativ, ghidând nașterea unei literaturi de urgență a plătit tribut prin producțiile acelor ani, când înmugurea o nouă stare de spirit. Revoluția dorea și cerea literaturii efecte politice sub semnul urgenței, de eficiență imediată. Autoritatea dogmei „fictionaliza” realitatea, mistificând-o; simplificarea este de fapt o falsificare, cu dublu efect în epocă: neantizarea literaturii imediat anterioară, rupând brutal firele de legătură cu tradiția și producând o literatură rozacee. Un examen sociologic al perioadei nu poate ocoli asperitățile acelei epoci literare; erau anii genezei. Contestarea aproape integrală a trecutului cultural era consecința unei misiuni de luptă; o lume trebuia distrusă. Încât literatura devine armă a luptei de clasă, scriitorul devine un privilegiat, bucurându-se de prestigiu politic și clasicizare rapidă. Ceea ce i se cerea era adeziunea; el trebuia să ilustreze o epocă, să fie cronicarul ei captându-i viuetul într-un moment de „prea plin reportericesc”. Noua literatură nu propunea doar o terminologie belicoasă; ea flata și publicul (văzut ca o instanță judiciară, dar de precaritate culturală), cultivând versificarea primitivă și veselia contagioasă.

Abia mai târziu, rațiunea faptului scriitoricesc a fost descoperită în legile continuității. Encomiastica searbădă a fost părăsită pentru bucuria rostirii obsesilor, trăind vibratili, nu declamatorii, sentimentul autentic. Modelul Labiș însemna pentru acei ani o descătușare, înfrângând inertiile și îngrădirile tematice și stilistice. El însemna o repunere în drepturi a individualului, triumful Eu-lui dar și o ieșire din sine, animat de tendința transindividualizării, rămânând o voce a epocii. Labiș este un reper de generație, vestind dezghețul dogmatic. „Ereticul” Labiș, conjugând biografia și opera, reprezintă un simbol necesar unei generații și unui moment istoric. Dar Labiș, fiind creatorul unei viziuni, a ieșit din condiția timpului istoric. Un tragic inadecvat epocii, cu aptitudini meditative de o neașteptată maturitate, Labiș va inaugura o nouă epocă de lirism. Poezia lui, tributară negreșit vârstei și ideologiei sparge însă canoanele momentului. Labiș a apărut în condițiile întoarcerii poeziei spre reportajul versificat; inconformismul la presiunea mediului, contagioasa naturalețe, puritatea

nativă a celui pe care Călinescu îl considera (în 1958) un poet pe deplin exprimat, fac din Labiș liderul unei generații însetată de literatură adevărată. Testamentul poeziei sale a fecundat literatura vremii. Era veștejită astfel tendința retoric-publicistică a poeziei fără lirism, a versificației impersonale ori, pe linia prozei, se pledea pentru trecerea de la rigiditatea maniheismului la complexitate epică, eliminând deci perceperea restrictivă a umanului. Regăsirea interiorității, a omului lăuntric a pregătit ecloziunea lirismului: e drept, pleiada de poeți a dat tonul dar dezghețul dogmatic fusese anunțat de romanele mai vârstnicilor Marin Preda, Eugen Barbu, ale lui Titus Popovici ș.a., obligând la reașezarea valorilor. Este comod a spune că generația Labiș a fost beneficiara noii conjuncturi. În fapt, prin unii dintre componenții ei, generația și-a asumat riscurile subversiunii. Ea venea, am văzut, după eclipsa proletcultistă exaltând figuri literare minore, ceea ce probează elocvent vitregia condițiilor formative. Generația Labiș s-a lăsat formată de interdicție, sfidând-o; ea continuă și refuză în același timp, într-o epocă de severă selectivitate ideologică. Privat de măeștri, va propune – compensativ – receptivitatea ca program, oglindind o nouă sensibilitate: deschiderea spre literatura lumii și experiențele ei, reînnoirea tradiției (prelungită pe terenul ei ferm), reechilibrarea axiologică cu literatura anterioară. Să nu uităm că redescoperirea segmentului interbelic prin reevaluarea tradiției a înrăurit decisiv literatura momentului; lirismul esențializat, prin structurile catalizante ale lui Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia a desferecat noi izvoare, impunând recuperarea poeziei. Ambianța literară se va despărți de mecanica versificației superficiale, de proliferarea poeziei impersonale și narrative, de voga poemului epic și a clișeului personajului unidimensional.

Și noii veniți („douămiiștii”) vor să-și probeze „forța de ruptură”, cum mărturisea Claudiu Komartin, într-un articol scris „pe nerăsuflăte” (Lucașfârul, nr 40/2003). Iar prima condiție, descoperirea — întemeiată — junele poet ar fi să scrie bine. Deocamdată însă e multă gălăgie, potop de laude în familie, autoiluzionare; chiar derută și bravadă, insurgența fiind împinsă uneori în huliganism. Evident, nu generalizăm. Și apoi nu inconformismul e blamabil. Dar sub steagul lui defilează cei

care au declarat război pudibonderiei aruncând, șocant, pe piața literară stihuri licențioase și impunând, prin „utilizare bătoasă” (Gh. Grigurcu), tonul vulgar. Pansexualismul actual livrează, fără economie, scârboșenii pricopsindu-ne cu excremente verbale. E vorba de o direcție care, zic unii, se va stinge prin uzaj masiv. Și dacă e o direcție, fie ea și cu viață scurtă, merită un popas analitic. Ceata vulgarofililor crește, „poezia falocratică” invocă dezinhibirea și exhibiționismul, exploatarea sugestiile erotizării „soft” și consumerismul în floare. Nu cerem — nota ferm dl. Grigurcu (Oginda literară, nr. 21/septembrie 2003, p. 496) — ca tema sexuală să fie proscrisă. Doamne ferește! Judecând sociologic, observăm doar că această comercializare a vieții, folosind „rimelul de piață” (B. Ghiu) hrănește sub-literatura, biciuind gustul estetic. Literatura de consum devine frenetică sexualizare publicitară glorificând, prin violență verbală, corpul-capital și „infuzia perifericului”. Culmea e că se vrea literatură de avangardă și crede, deloc inocent, că abolirea cenzurii înseamnă și dispariția auto-cenzurii. Și mă tem că ucide fiorul liric.

Iată câteva premise care ne-ar îngădui să cercetăm, cu deosebire, viitorul poeziei. Va supraviețui ea în epoca post-culturală? S-au găsit critici gata să o trimită cu voieșie la eșafod, nefiind produs de export. Nevandabil, adică. Apoi experimentalismul, câtă vreme rămâne în prizonieratul tehnicismului steril se dezinteresează de om; cade în ludice exerciții de autoadmirație și amână sine die recuperarea omenescului. Poate că postmodernismul o fi chiar pseudonimul narcisismului, cum spunea cineva. Și iată reapare acum, triumfător, acest masiv curent, victimizând ultimul val, îndeosebi. Dar linia Gălățanu, cu faimosul „poetus captivus” deja stârnisese rmoare. Deja devenise vizibilă. Fiindcă aici e problema.

Dincolo de bizareria de a fi târâtă într-un nedrept „proces” (chestiune pe care o incrimina același domn Grigurcu), poezia e sabotată, vai, din interior. Pe de o parte, inflația lirică înțeșoșând peisajul, pe de alta explozia vulgarității, afișând dezinvolt cinsismul. Se amăgeau oare cei care mărturiseau că prin poezie „citim” viitorul, oblojindu-ne sufletul? Deromantizarea ne-a cotropit iremediabil? Să mai sperăm că legea pendulului funcționează în lirica

noastră? Orice exces trezește, ne amintim, reacția inversă. Adică — profetea cineva — dacă neoromantismul bate la ușă să așteptăm ca unda vulgarofilă să-și epuizeze interesul. Să crape, ca orice modă; fiindcă interesele mor tinere...

Aș zice că această derută axiologică este, deopotrivă, cauză și efect. Ne zbatem într-un cerc vicios. Autorlăcul, agresivitatea veleitarilor, diluviul editorial, presiunile la care e supus bietul critic, neputincios în a mai stăpâni fenomenul, difuzarea haotică mă fac să nu întrezăresc o soluție. În plus, suntem captivii culturii media, producând pe bandă rulantă teleteleactuali. Dureros, s-a restrâns interesul pentru literatură. Lectura e în recul iar cronica, foarte prizată cândva, scrisă „beletristic” va avea, dacă va supraviețui, doar un rol publicitar. Accesibilitatea (infantilizarea publicului) e logica pieței iar divertismul — supraideologia epocii. Și atunci? Atunci ne amăgim că într-o societate pragmatizată până în vârful unghiilor am mai conta. De fapt asistăm neputincioși la o vizibilă marginalizare a Scriitorului. La o deteriorare a statutului. El acuză, în peisajul medical, năucitor prin ofertă, un teribil deficit de audiență și autoritate. Să nu ne amăgim: economia de piață îi rezervă un rol de figurant.

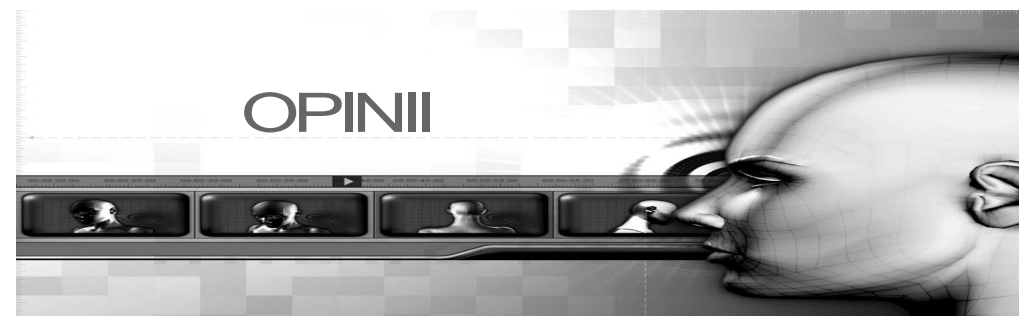
Și în acest context, iată, asistăm, sub asaltul junilor condeieri îndeosebi, la ofensiva poeziei fruste. Vorba crudă, spusă / scrisă „pe șleau”, sacrificând diafinitatea face victime în serie așa cum altădată frisonul textualist impusese, prin exhibarea procedurii, o modă, urmată cu voieșie mimetică. Dezinhibirea pomenită, lăudată zgomotos de unii, blamată de alții (nu neapărat în numele pudibonderiei) a condus însă, în cazul poeteselor, la o previzibilă și regretabilă consecință: anularea feminității (V. Tașcu). Afișând cândva masca glacialității, eliminând afectul pentru a vâna, cu cinsim jucat, efecte scripturale, implicit aplauzele unor critici de la peluză, poetele par a fi dat tonul acestui nou trend, promovând industrii limbajului licențios. Din fericire, există notabile excepții pe acest fundal al pornocultismului. Chestiunea însă ne privește pe toți. De la literatura „de comandă” sub stindard proletcultist, îngrășând cimitirele literare s-a ajuns azi la o altă literatură industrială, mimetică, dovedindu-se și ea (bănuim) — peste ani — o scriitură inutilă (vorba lui Romul Munteanu).

BETȚIA CONSUMULUI

Constantin CIONOIU

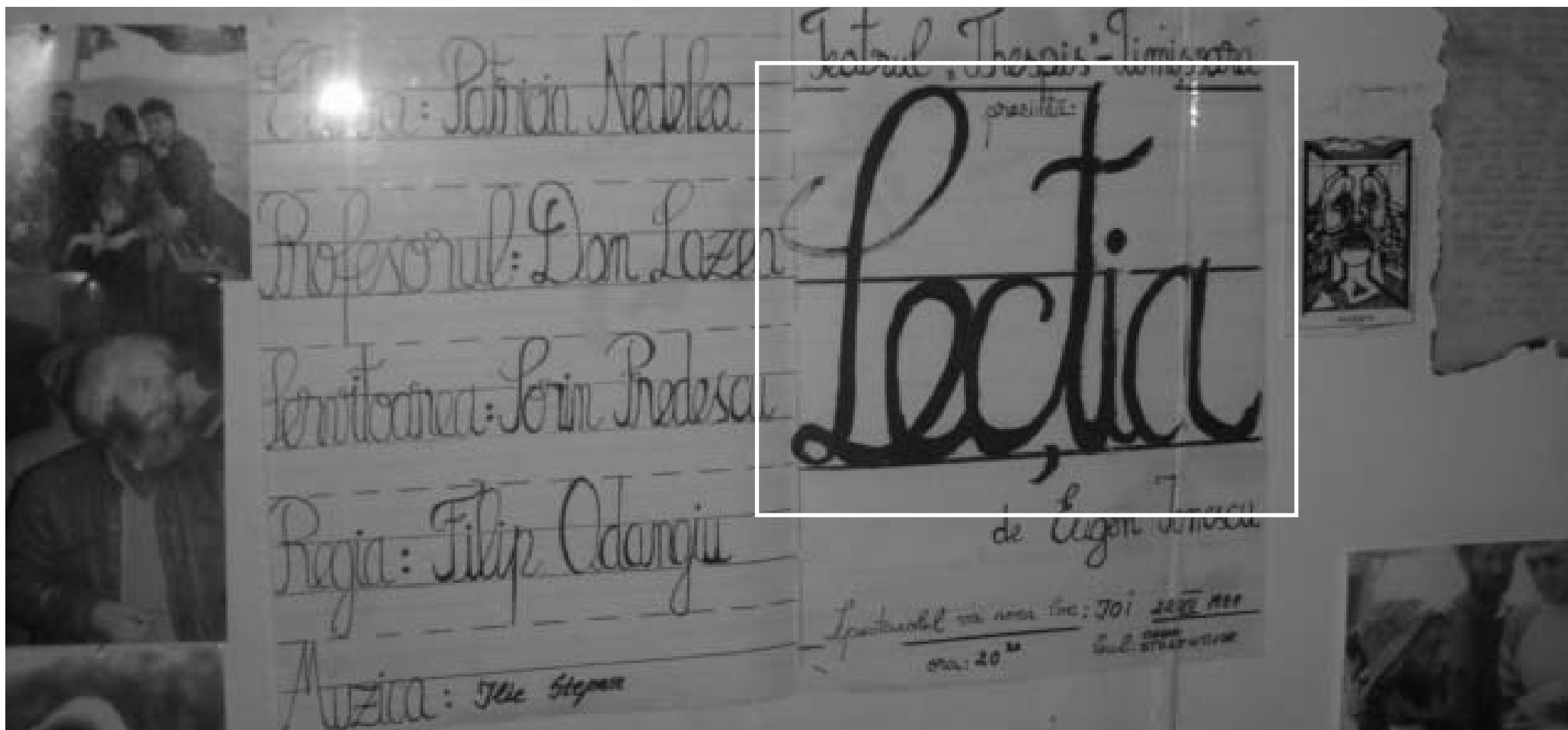
Propaganda occidentală îl ametește pe omul mediu de pretutindeni cu momeala consumului material, dar scopul final nu e lichidarea diferenței dintre țările bogate și cele sărace, ci perpetuarea ei la nesfârșit, pentru că doar această diferență garantează pacea socială în interiorul societății de consum. Într-o lume în care materialismul domină, apariția ideilor marxiste este inevitabilă și Occidentul a reușit performanța de a prelua discret esența ideologiei marxiste — lupta de clasă — și de a o pune extrem de eficient în slujba capitalismului liberal. Plebea din țările occidentale are

ca termen de comparație nu numai luxul elitelor din propria țară, ci și mizeria din țările subdezvoltate. „Sălbaticii ne amenință!” este replica marxistă temporară la replica tradițională marxistă „Proletari din toate țările, uniți-vă!” Muncitorul din Germania știe că muncitorul din Lumea a treia primește pentru aceeași muncă un salariu de zece ori mai mic, dar nu e în nici un caz revoltat din această cauză. În țările bogate ale Europei Occidentale - și în mod deosebit în Germania - propaganda desfășoară o foarte eficientă activitate de spălare a creierului în domeniul

politicii familiale și a politicii migrației. Băștinașii sunt stimulați să își înfrâneze sau chiar să își reprime dorința de a avea copii. Pentru ca pensile să le fie în viitor zice-se asigurate, trebuie să accepte în schimb emigrarea oamenilor dispuși să se integreze veniți din țările sărace (care privesc Occidentul ca fiind paradisul și care ar presta cu plăcere pentru salarii mult mai mici decât băștinașii muncile murdare), deși aceștia sunt considerați „mai puțin civilizați”. Afirmatia că în Germania copiii reprezintă un factor de sărăcie pentru părinți este o minciună propagandistică nerușinată

dar deosebit de eficientă. În realitate, copiii care pot fi concepuți de cetățenii germani nu reprezintă un factor de sărăcie pentru propria familie ci pentru statul care transpune în practică regulile globalizării, întrucât un emigrant provenit din lumea a treia este mult mai ieftin și are pretenții mult mai mici decât un cetățean care provine din lumea bogată. Citind „Frumoasa lume nouă” a lui Aldous Huxley putem înțelege mai ușor de ce în Germania modernă există prea puțini copii: beția consumului a paralizat instinctul de reproducere al oamenilor - dar ei se simt bine așa.

PINNOCHIO teatrul Thespis ...

GABI USCATU
VIKTORIA SZABO

Teatrul studentesc Thespis Timișoara se înființează în anul 1969 la Clubul Studentesc al Universității Timișoara. Diogene V. Bihoi (1946-2001), părintele teatrului Thespis regizor la Casa de Cultura a Studenților din Timișoara, l-a

preluat, îndrumându-i pașii spre succes.

Formația de teatru își face cunoscută activitatea obținând mai multe premii. Thespis participă la diferite manifestări teatrale în țară și internaționale.

Teatrul Thespis a participat în perioada 19-23 octombrie la Festivalul Internațional de Teatru Studentesc din Groningen, Olanda. Trupa timișoreană a prezentat piesa Pinocchio, în regia Andrei Logojan. Totodată, trupele invitate participă la dezbateri și ateliere de perfecționare, având ca scop experimentarea unor stiluri teatrale neconvenționale. Drama Pinocchio se înscrie în genul teatrului absurd-poetic, din scenariu făcând parte poeme de Marin Sorescu, Radu Tudor Ciornei și Romeo Rostaș. Pinocchio este povestea inițiativă a unei păpuși confruntate cu mica ei lume din spatele cortinei. Întocmai ca niște copii, pe măsură ce iau viață, păpușile descoperă, inventează; sau stabilesc noțiunile de bine și rău.

Regizoarea Andra Logojan ne povestește despre activitatea acestei trupe.

- Cum ai ales Thespis ?

Diogene V. Bihoi, Lelu, cum îi spuneam noi, mentorul acestei trupe, m-a ales, în sensul că a făcut parte dintr-un juriu la festivaluri. Mi-a plăcut stilul lui de a lucra, avea o aură, știa să ne țină uniți și să ne dea imbold să ne continuăm munca.

- Cine face parte din Thespis ?

Teatrul este deschis oricui, vin mulți studenți, chiar unii la a doua facultate și absolvenți care au rămas cu această dragoste și vin, mai regizează, mai și joacă în câte un spectacol, își împart timpul între muncă și „Thespis”.

- Ați avut un spectacol în Olanda, cum a fost călătoria pe scena din Groningen ?

A fost incredibil, pentru că nu se compară cu ce avem noi aici, mă refer la echipamentele tehnice, sală, reflectoare. A fost foarte interesant, pentru că am jucat într-un mediu nou, cu oameni noi, a fost un alt public, care, deși nu a reacționat la aceleași lucruri ca și noi, a recepționat mesajul piesei.

- Cum ați fost primiți de public ?

Cred că au fost super-încântați, s-au ridicat în picioare toată sala și am avut multe aplauze.

- Există vreo diferență între regizorii străini și regizorii români ?

Trebuie să ne gândim fiecare ce pregătire are, fiecare cât de tare se pricepe, ce experiență există și până la urmă talentul artistic este cel mai important.

- Cum s-a creat piesa Pinocchio ?

Ideea a venit de la un articol pe care l-am citit într-un ziar, unde era vorba despre un clown, un artist care făcea pantomimă pe stradă ca să supraviețuiască și primea bani de la trecători. Dar, din cauză că juca în piețele publice, în centrele comerciale era tot timpul alungat de proprietarii magazinelor. Artistul încerca să explice că încearcă să distragă atenția trecătorilor de la grijile zilnice și să-i facă pe oameni să fie mai veseli, mai zâmbitori.

- Cum s-au prezentat celelalte trupe de teatru străine ?

Am remarcat un lucru pe care și ei l-au subliniat, și anume că avem un alt stil de a înțelege teatrul, pentru noi este ceva mai serios, mai clar și puțin mai aproape de sufletul spectatorului.

- Cu ce efort supraviețuiește Thespis ?

La studenți nu poți cere bani, dacă îți trebuie bani pentru costume, decor, mergi și te rogi de sponsori, de exemplu, la un festival cum a fost cel din Olanda, ni s-a asigurat doar cazarea, însă transportul a trebuit să-l plătim din banii „Thespis”-ului.

Cornelia Țugulea, face parte din trupă și a interpretat rolul unei păpuși în piesa Pinocchio. Am „furat-o” de la repetițiile lor și am chestionat-o.

- Ce a însemnat personajul pentru tine ?

Ceva nou, un lucru pe care mi l-am dorit, nu am jucat de la început în piesă, mi-a plăcut foarte mult, și m-am bucurat că am avut această posibilitate.

- Tu dai viață personajului, el ce îți dă ție ?

Personajul pe care îl reprezint îmi oferă libertatea de a mă juca, de a explora lucrurile noi, intri în cu totul altă lume.

- Cât crezi că este de important publicul pentru spectacol, pentru cei care sunt pe scenă ?

Este cel mai important, căldura aceea și transferul care se face, duce la succese. În Olanda am jucat de două ori piesa și am avut ropot de aplauze care ne-a adus și premii.

- Ce proiecte aveți ?

În „Thespis” se va pune o piesă nouă tot în regia Andrei Logojan, și așteptăm propuneri din partea altor colegi.

Rada CHEPTĂNARU

La 13 octombrie TNT a ridicat cortina unei noi stagiuni pentru spectatorul timișorean. O stagiune europeană, cu multe proiecte promițătoare, dintre care și studioul de lectură inaugurat în 02.11.2005. Un cabaret care oferă libertate și zbor artistic actorilor. Până atunci însă, îi puteți regăsi pe actorii preferați pe scena TNT în câteva spectacole de excepție. Sâmbătă 5 noiembrie, ora 19, este seara vizitorilor fără vârstă, seara „Scrinului Negru”. Un spectacol în regia Ada Lupu. Ada Lupu, noua directoare a Teatrului Național Timișoara, o regizoare care aparține „noului val”, absolventă ATF, promoția 1997, semnează spectacole de succes, dinamice și provocatoare. Dintre care și „Scrinul negru”. SCRINUL NEGRU Sau Moștenirea broaștei țestoase (după G. Călinescu)

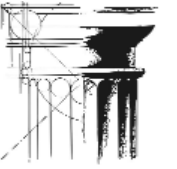
„Spectacolul vorbește despre utopia unui artist denigrat de istorie, considerat oportunist. Se construiește viitorul, un element necunoscut care depinde de ceea ce se planifică azi, dar și de cei care lucrează. Pe șantier. Ioanide (personajul principal), un arhitect care lucrează atât în atelierul său cât și în șantier, el îmbină visul cu realitatea. Stăpânit de talentul și imaginația sa, va ieși din realitatea șantierului citind scrisorile din „scrinul negru”, prin care pătrunde în alt spațiu, cu spirite eliberate de trup”. Regia: Ada Lupu. Duminiică, 6 noiembrie, ora 19 și sâmbătă 12 noiembrie, ora 19, sunt seriile dedicate tradiției și mitului românesc. LA LILIECI (după Marin Sorescu) „Spectacolul își propune un lucru pragmatic: să recupereze ceva esențial dintr-o lume care moare. Spectacolul vrea să

transfere din satul aflat la amurg, în memoria vie a umanității, care sunt actorii, și prin ei, în spectatori, un element de vitalitate. Umorel țărănesc în forma lui acută, oltenească, captată cu genialitate de Sorescu”. Regia: Sabin Popescu. Marți, 8 noiembrie, ora 19, este seara întâlnirii etniilor Timișoarei. NEGUȚĂTORUL DIN VENETIA (după W.Shakespeare) „Piesele lui Shakespeare sunt «contemporanele noastre» dar care din ele e cea mai potrivită publicului timișorean? Venetia shakesperiană seamănă cu Timișoara noastră, au același grad de descendență față de turnul Babel și orașul Babilon. Neguțătorul (creștin) din Venetia și Cămătarul (evreu) din Venetia sunt cele două piese ale unui conflict ireconciliabil. Shakespeare, imaginând o

«Venetie» în care valorile credinței și ale religiozității au devenit pură virtualitate și retorică”. Regia: Sabin Popescu. Joi, 17 noiembrie, ora 19, este seara dedicată campionilor dansului universal. WE CAN DANCE O lume colorată, vie și muzicală, plină de imaginație și pasiune. Un spectacol vesel, incitant, trist, pasional, clasic și contemporan. O călătorie prin lumea și timpul dansului. Regia: Mihaela Lichiardopol. Spectatorul este invitat să descopere o lume întrepătrunsă de gând și emoție vie. O lume creată de regizor, dramaturg, scenograf și compozitor, care vorbește cu sala prin actor. Teatrul Național Timișoara vă așteaptă cu porțile deschise și vă invită să intrați cu încredere în lumea actorilor!

CRONICI TEATRALE

Noiembrie îmbrăcat în spectacol

Cristina SAV

**conf.univ.dr.,
Adrian Marian**

Facultatea de Design a Universității Tibiscus s-a afiliat recent la BEDA-THE BUREAU of EUROPEAN DESIGNER'S ASSOCIATIONS. Prin apartenența la această organizație, facultatea se bucură de toate beneficiile ca membră, urmând totuși o perioadă de probă, în care vor trebui respectate și dovedite anumite criterii ca: numărul promoții absolvenți ale Facultății de Design, lucrările de licență ale absolvenților, calitățile profesionale precum și plata unei taxe anuale de 550 euro, a spus conf.univ. dr. Adrian Marian, decan al Facultății de Design. BEDA, înființată în anul 1969 în Olanda, cu sediul la Barcelona, a stabilit legături continue cu instituțiile Uniunii Europene pentru a marca rolul important pe care designul îl joacă în dezvoltarea celor mai relevante programe europene.

Ideea de a colabora cu această organizație a survenit în urma întâlnirii conf.univ.dr. Adrian Marian, cu președintele organizației, Stephen Hitchins, anul trecut, din cadrul Simpozionului Internațional de la Budapesta cu ocazia celei de-a 25-a aniversării Centrului de Design din Ungaria. Decanul de la Design încercase anterior să stabilească legături și cu anumite asociații de profil din România. Din păcate, activitățile acestor asociații nu permiteau dezvoltarea ideii de design și inovație, ci mai degrabă se concentrau pe artele consacrate. Conform decanului, stilul competitiv dintre aceste asociații nu permite o colaborare fructuoasă între ele, ci mai degrabă dezvoltarea simțului proprietății pe acele spații pe care își desfășoară activitatea.

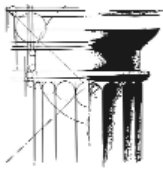

Uniunea Fundatia Augusta la Szeged

Alina MARCOVICI

La sfârșitul lunii octombrie a avut loc la Szeged Simpozionul Internațional pe tema „Turismul Euroregiunilor in Europa”. La această întrunire a fost prezentă euroregiunea D.K.M.T (Dunăre-Criș-Mureș-Tisa) din care fac parte județul Timiș, județul Csongrad din Ungaria și Voivodina din Serbia. A mai fost prezentă și o regiune din Europa Occidentală având ca reprezentante: Germania, Franța și Elveția. Reprezentantul agenției de turism de acolo a declarat ca începând de anul viitor va investi în județul Caraș-Severin.

Fundația „Uniunea Augusta” a fost prezentă cu un stand în care a fost prezentat centrul de Vacanță și Studii de la Jupânești. Din partea românilor a mai fost un stand al orașului și zonei Făgetului. Acesta a fost reprezentat de Ion Olteanu, directorul și administratorul centrului de Vacanță și Studii de la Jupânești. În standul „Uniunii Fundației Augusta” au fost prezentate imagini și aspecte din diferite perioade, cât și ultimul eveniment de mare importanță și anume „Simpozionul Internațional de Jazz” din vara anului acesta.

Educație & Carieră

Burse pentru toată lumea

Curriculum Resource Center (CRC) - CEU Budapesta a lansat programul de burse, sesiunea din primăvara anului 2006. Programul se adresează cadrelor didactice universitare din domeniul științelor umaniste și sociale. Aplicații trebuie să aibă pregătit un plan de curs pe care doresc să îl perfecționeze și dezoalte pe parcursul vizitei la CRC. Participanții trebuie să aibă foarte bune cunoștințe de limba engleză (scris, citit și vorbit). CRC oferă: 1. Sesiuni deschise (Open House Session); 2. Sesiuni de cursuri inovatoare „Course Innovation Sessions”; 3. Sesiuni despre teme abordate în dezvoltarea curriculară (Topical Issues in Curriculum Development).

Centrul de Resurse Curriculare al Universității Central Europene derulează în primăvara anului 2005 sesiuni de tip „Open House” destinate cadrelor universitare, în special celor aflate la începutul carierei. Aceste sesiuni prezintă abordarea Universității și tehnici de dezvoltare de cursuri în: Filozofie (27-31 martie 2006, data limită: 15 februarie 2006); Economie (24-28 aprilie 2006, data limită: 10 martie 2006).

Profesorii universitari cu experiență pot participa la sesiunile „Course Innovation” derulate în primăvara lui 2006 de CRC, în domeniile: Nationalism („Dynamics of Citizenship in Europe”, 20-24 februarie 2006, data limită, 10 ianuarie 2006), Relații internaționale și studii europene („Teaching EU Studies”, 27 februarie-3 martie 2006, data limită, 10 ianuarie 2006), Științe politice („Media and Nationalism”, 6-10 martie 2006, data limită, 20 ianuarie 2006), Studii de gen („Gender and the Political”, 13-17 martie 2006, data limită, 1 februarie 2006), Studii juridice („Teaching the Laws of

Emerging Markets in Developed Economies”, 20-24 martie 2006, data limită, 10 februarie 2006).

Cursurile abordează ultimele noutăți dintr-un anumit domeniu, oprindu-se pe controversele curente, pentru a permite participanților să dezvolte noi cursuri sau să le îmbunătățească pe cele predate în prezent. Sesiunea despre teme abordate în dezvoltarea curriculară își propune să acopere problemele importante ale dezvoltării învățământului superior în regiune, în toate domeniile legate de dezvoltarea curriculară, structura nivelurilor de studiu, precum și probleme de interes particular sau special. Toate cheltuielile de transport, cazare și masă vor fi acoperite de către CRC. Informații suplimentare puteți obține de pe pagina de web a CRC <http://www.ceu.hu/crc/> sau scriind la adresa crc@ceu.hu.

MASTERAT LA UNIVERSITATEA VILNIUS

Institutul de Relații Internaționale și Științe Politice din cadrul Universității Vilnius oferă burse de studii pentru programul *Master in Eastern and Central European Studies*. Durata stagiului este de 1,5 ani, cursurile începând la data de 1 februarie 2006. Programul este compus din șase cursuri obligatorii și patru cursuri opționale. În semestrul I, se va studia politica internă a statelor din Europa Centrală și de Est, dezvoltarea lor istorică, sistemele politice și economice.

Cursurile opționale se referă la analiza diverselor state din regiune. Studenții vor prezenta un proiect de cercetare în domeniul politicii interne a unei țări la

alegere. Pe parcursul semestrului al II-lea, vor fi analizate politica externă a statelor din Europa Centrală și de Est și cooperare interstatală. Pot participa la masterat absolvenții de studii universitare în științe sociale sau umane, care dețin atestat de limba engleză. Termenul limită de înscriere este 1 noiembrie - 1 decembrie 2005. Rezultatele vor fi anunțate pe 15 decembrie. Informații suplimentare privind programul și formularele de înscriere pot fi obținute de pe site-ul <http://www.tspmi.vu.lt>.

PROGRAME DE MASTERAT ȘI DOCTORAT LA UNIVERSITATEA CENTRAL EUROPEANĂ

Universitatea Central Europeană (CEU) oferă programe de masterat și doctorat pentru anul universitar 2006-2007 care se adresează studenților aflați în ultimul an de studiu sau absolvenților care au obținut diploma de licență în cadrul unei instituții de învățământ superior acreditate. Cursurile, cu predare în limba engleză, se vor ține la sediul universității din Budapesta. Nu există un număr prestabilit de burse acordate studenților din România.

Bursele de studii pot fi integrale sau parțiale și depind de rezultatele procesului de selecție. Domeniile de studiu sunt: economie (MA, PhD), politicile și științele mediului (MS, PhD), gen și cultură (MA, PhD), istorie (MA, PhD), politici publice (MPP), relații internaționale și studii europene (MA), studii juridice (LLM, MA, SJD), matematică (PhD), studii medievale (MA, PhD), studii în naționalism (MA), filosofie (PhD), științe politice (MA, PhD), sociologie și antropologie socială (MA, PhD).

Dosarul de înscriere trebuie să conțină: formularul de înscriere (acesta trebuie completat online la adresa: <https://online.ceu.hu>); două scrisori de recomandare pentru programele de masterat și trei scrisori de recomandare pentru programele de doctorat, fiecare în plic închis și sigilat; Curriculum Vitae și lista lucrărilor publicate (dacă este cazul); copia diplomei de licență sau adeverință că diploma va putea fi obținută de candidat până în septembrie 2006, precum și o fotocopie a acestui act (în limba română și engleză); copia foii matricole și o fotocopie a acesteia (în limba română și engleză); un eseu pe tema precizată în formular (specifică fiecărui departament).

Copiile diplomei de licență/adeverinței și ale foii matricole în limba română trebuie să fie legalizate sau avizate de coordonatorul de program CEU de la Fundația pentru o Societate Deschisă București sau Centrul Român pentru Diversitate Etnoculturală Cluj. Copiile diplomei/adeverinței și ale foii matricole trebuie traduse în limba engleză de către un traducător autorizat sau trebuie să aibă avizul de traducere de la cadrele de limba engleză ale facultăților respective sau avizul coordonatorului de program CEU.

O bună cunoaștere a limbii engleze este obligatorie. Informații suplimentare se pot obține de la biroul de relații cu publicul al FSD, e-mail: info@buc.osf.ro; tel. 021 212 11 01/02/03, sau accesând pagina de web a CEU, <http://www.ceu.hu>. CEU oferă de asemenea posibilități de studiu și în cadrul CEU Business School (MBA, Week-end MBA, MSc in IT Management, studii universitare în parteneriat cu universitatea Bocconi din Milano, Italia). Detalii puteți obține la www.ceubusiness.com.

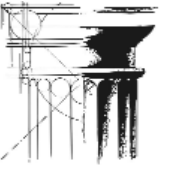
10 BURSE DE CERCETARE LA „NEW EUROPE COLLEGE”

„New Europe College” (Institut de Studii Avansate) anunță concursul anual pentru 10 burse de cercetare pe durata unui an universitar (1.10.2006 - 31.07.2007) pentru tineri cercetători/universitari români din domeniile științelor umaniste, sociale și economice. Condiții de participare: candidatul trebuie să fie înscris la doctorat (ultima fază a redactării tezei) sau să aibă titlul de doctor; se va acorda prioritate candidaților sub 45 ani; o foarte bună cunoaștere a cel puțin două din limbile străine de circulație internațională.

Prin profilul său, NEC pune accentul asupra dezbaterilor inter- și trans-disciplinare. Se încurajează proiectele care permit această deschidere, fără a pierde din rigoarea disciplinară. Programul bursierilor presupune prezența obligatorie în București cel puțin o dată pe săptămână. În timpul bursei, bursierii vor beneficia de un stagiul de cercetare de o lună într-unul din marile centre universitare/de cercetare din străinătate.

Valoarea bursei este echivalentul în lei a 460 Euro pe durata a 9 luni, plus 2.560 Euro pentru stagiul de cercetare. Formularul de participare la concurs poate fi ridicat de la sediul Colegiului în zilele de luni-vineri, între 10-17, sau poate fi primit prin poștă (în cazul candidaților din provincie). De asemenea, formularul poate fi obținut prin e-mail sau de la adresa www.nec.ro. Termenul limită de depunere a dosarului completat este 5 decembrie 2005 (inclusiv). Relații suplimentare se pot obține la tel. 307 99 10, prin fax 327 07 74 sau prin e-mail: asuter@nec.ro.

Vera ISTRATI

Domnia lui „Ramses” a ajuns la final când fosta vedetă „Playboy” și proprietara clubului, Brigitte Sfat, a ajuns după gratii, iar templul lui Ramses a devenit o „filială a Mamei Rusia”. De fapt, vă spuneam de noul club din Timișoara, „CCCP”, situat în clădirea fostului club Ramses. Deschiderea a avut loc în 27 octombrie. Clubul este renovat și cu o altă înfățișare,

are un decor inspirat din anii U.R.S.S.-ului, cu tablouri și inscripții pro-comuniste și cu bustul lui Lenin la intrare în sală. Animatoarele dansează „kazacioc” și barmanii îți prepară cocktailuri rusești. Este prezentă o concordanță perfectă dintre muzică, decor și atmosferă. CCCP-ul are o capacitate maximă de 1500 de persoane, o sală cu dotare tehnică de vârf,

de la lumini și sunet, până la sculele speciale pentru *dj*. Majoritatea din angajații clubului sunt ruși: cinci barmani, două chelnerițe, *dj*-ul; dar toți știu românește și sunt foarte prietenoși. De fiecare dată când intră un client în club sau când bea cineva un cocktail mai sofisticat, barmanul bate în clopotul care stă agățat lângă bar (la fel se face în toate cluburile din

Chișinău, Kiev și Moscova). Pare ciudat, dar totodată e și distractiv. Ideea de a deschide un club ca CCCP, le-a venit proprietarilor după ce au fost invitații unui chef „russian” în unul din localurile din București și desigur le-a plăcut. Noul club, CCCP, este locul potrivit pentru acei care apreciază ultimele noutăți în domeniul muzical și distracție pe măsură.

Prețurile din meniu sunt atractive. Intrarea pentru fete este gratuită, pentru băieți vineri și sâmbătă 50-100 de mii. Angajații clubului ne promit numeroase petreceri de neuitat și o gamă largă de surprize. Rămâne doar de văzut dacă CCCP-ul va supraviețui în lupta cu celelalte cluburi timișorene care au deja un nume și clienții lor fideli.

Timișoara a devenit un puternic centru de afaceri

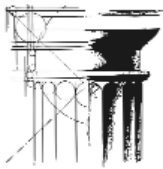

Ana Maria SÎRBU

De 10 ani încoace, Timișoara a devenit un puternic centru de afaceri, datorită fluxului mare de investitori străini care au „acaparât” atât partea veche și centrală a orașului, cât și zonele limitrofe. În anul 2002 era anunțată, de către compania Iulius Group Iași, începerea construcției unui complex comercial multiutilitar, cu o investiție de aproximativ 30 milioane de dolari. Acest proiect a devenit realitate și astfel s-a dovedit încă o dată că Timișoara este un important centru de afaceri. *Iulius Mall* este cel mai mare centru comercial din zona de vest a țării, dotat cu peste 200 de magazine, multe dintre ele de prestigiu, atât local, național, cât și internațional; în curând vor fi deschise sălile de cinema Multiplex, supermarket, restaurante cu specific românesc, italian cât și japonez, care sunt deja funcționale. De asemenea și *fast food*-uri de renume internațional, șapte cafenele acoperite și trei în aer liber, alături de o grădină japoneză unică în Timișoara. Pentru persoanele active este amenajată o piscină acoperită, o bază sportivă și o sală de *fitness*, de asemenea un patinoar și *bowling*. Centrul vizează clasa mijlocie, dar datorită

celorlalte facilități este accesibil tuturor ca-tegoriilor de oameni și de toate vârstele. Potrivit proiectului, sunt asigurate peste 2000 de locuri de parcare fără plată, o spălătorie auto, o policlinică, o benzinărie și o secție de poliție. Pe perioada construcțiilor au fost asigurate 2000 de locuri de muncă, iar de la deschidere numărul persoanelor angajate este de 1500. În primul an de la deschidere se estimează un trafic total de 12 milioane de vizitatori, dintre care 400 000 de rezidenți ai Timișoarei, la care se adaugă 568.000 de locuitori veniți din orașele învecinate: Arad, Caransebeș, Reșița, Deva, Hunedoara, Oradea și Lugoj. Un lucru în plus care diferențiază *Mall*-ul din Timișoara de celelalte existente la această oră în țară este amplasamentul. Faptul că este plasat într-o zonă de trafic intens, atât din oraș, cât și dinspre vama Cenad, este un atu în plus al acestei realizări. *Mall*-ul din Timișoara este al doilea construit de Iulius Group în România, după cel de la Iași, inaugurat în aprilie 2000. Încadrat în această multitudine de facilități, *Iulius Mall* se situează la nivelul celor mai moderne mall-uri din Europa.

Timișoreanul Ionel Pascotă Jr. – campionul României la motociclism viteză

Maria FRĂȚILĂ

PORTRET DE CAMPION

Dat fiind faptul că Ionel Pascotă Jr. aleargă la două clase, el este mult mai solicitat atât fizic, cât și psihic. Ca să reziste stresului, solicitării psihice, are nevoie de stăpânire de sine, de calm care, adesea, e greu de obținut fără ajutor. Aici intervine tatăl, care îi este alături din copilărie, care l-a sprijinit total și necondiționat de când a observat că fiul vrea să-i calce pe urme. El este cel care îl sfătuiește în permanență, el este cel care stă cu cronometrul la gât și-i comunică timpii obținuți la fiecare tur de circuit, el este cel care îl pune în gardă unde ar trebui să accelereze, deoarece ar câștiga câteva secunde sau unde ar trebui să fie mai precaut, fiindcă pista nu e tocmai netedă pe acea porțiune. Toate aceste lucruri și chiar mai multe îi sunt aduse la cunoștință de către tatăl său care îl însoțește în permanență la fiecare etapă din fiecare campionat. Este greu de crezut că un părinte este de acord ca fiul său să practice un asemenea sport, despre care se poate spune că este periculos. Dar a făcut-o, l-a sprijinit, pentru că a avut totală încredere în calitățile lui de pilot.

Într-un cuvânt, Pascotă senior este mentorul fiului său.

Prietena lui, Corina, a apărut în viața lui Ionel acum 7 ani și de atunci îi este alături și-l sprijină moral la toate competițiile. Fiindu-i prietenă de atâția ani, încetul cu încetul a învățat și ea ce este motociclismul și ce înseamnă are acest lucru în viața lui. Implicându-se total în ceea ce înseamnă deplasările la campionate, Corina a câștigat respectul lui Ionel, dar și respectul tuturor colegilor de cursă. Nu este deloc ușor să stai pe marginea pistei și să urmărești omul iubit trecând cu o viteză amețitoare, neștiind când sau dacă va fi și el protagonistul unui accident. Dar evident că și Pascotă jr. a avut parte de accidente, care sunt inevitabile în viața unui motociclist de viteză. Aici trebuie amintit faptul că fiecare motociclist are obligația de a purta costum special cu apărători la coate și la genunchi, să poarte o apărătoare pentru coloană, cască, mănuși și cizme speciale. Dar Ionel Pascotă Jr. este și student în anul II la Facultatea de Educație Fizică și Sport a Universității „Tibiscus”.

Un drum de succes pe care îl construiește cu gândul de a-i deveni coleg lui Rossi în marile întreceri internaționale. În Timișoara, când auzi numele de Pascotă, neapărat îl asociez cu motociclismul, curajul, viteza, doza de nebunie, multă responsabilitate și nenumărate titluri de campion și vicecampion. Toate acestea au făcut ca în timp, numele lui Pascotă Ioan Ilie, Pascotă Ionel și Pascotă Petrică să rămână în memoria celor care au cunoscut, auzit și îndrăgit această ramură sportivă.

PUȚINĂ ISTORIE

Primul membru al familiei, care cu trei generații în urmă a uimit publicul de pe marginea pistei a fost Ioan Ilie Pascotă, bunicul lui Pascotă jr. El a obținut în anul 1948 diploma de campion balcanic, iar titlurile de campion național nici nu s-au mai contabilizat. Din nefericire, viața i-a fost scurtată într-un accident, produs tocmai cu vehiculul care i-a adus faimă și renume: motocicleta. Ionel Pascotă, tatăl campionului zilelor noastre, a avut meritul de a lua de gase ori titlul de campion național și de 12 ori titlul de vicecampion. Clasele la care a concurat, la vremea respectivă, au fost cele de 175, 250, 350 și 500 cmc. Legat de numele lui Ionel Pascotă senior se poate menționa că exact cu 50 de ani în urmă, în data de 21 august 1955, înscris fiind la Asociația Locomotiva Timișoara i s-au înmănat diplomele pentru locul I obținute în cadrul concursului de Moto-viteză pe circuit închis la categoria 350 și 500 cmc la Craiova. După 50 de ani, Pascotă jr. nu a reeditat succesul tatălui său — două locuri I la două clase diferite, clasa 600 și 1 000 cmc, locația fiind tot Craiova. Reușită totală. Pe lângă faptul că a participat la nenumărate campionate, Pascotă senior a fost și antrenorul lotului național până în anul 2004. Din 2005 se ocupă de managementul și buna pregătire pentru curse a fiului său. Un alt Pascotă care trebuie amintit este Petrică, unchiul lui Pascotă jr. Motociclist fiind, se poate mândri și el cu cinci titluri de vicecampion și două titluri de campion național.

SUCCESELE SPORTIVULUI

Născându-se într-o familie de campioni era și firesc să se „lipească” de el această pasiune pentru motociclete. Deja din pri-

mii ani de școală, când alți copii de vârsta lui băteau mingea pe stradă, el încerca să meștearească și să încalece motocicleta. Avea din copilărie un simț aparte, ceva ce prevestea că sunt șanse mari să ajungă și el campion, la fel ca bunicul, tatăl și unchiul lui. Avea și simțul vitezei, dar era și calculat, pe de altă parte, avea și acea doză de nebunie despre care se vorbește la motocicliști, dar era și foarte responsabil la vârsta lui. Astfel, toate aceste calități adunate, au făcut ca acum, la 26 de ani împliniți, să fie posesorul unui important număr de cupe, diplome și medalii primite cu ocazia premierilor la diferite etape ale campionatelor naționale și balcanice.

Din 1993, când avea doar 14 ani și a luat locul III la Campionatul Național clasa 50 cmc și până acum, în 2005, nu există an în care să nu fi câștigat un premiu sau chiar mai multe. Prima motocicletă cu care a dobândit locul III atât la Campionatul Național din 1993, cât și din 1994 a fost un Hoinar de 50 cmc. În 1995, a avut meritul de a obține titlul de vicecampion la C.N. clasa 50 cmc. În următorii doi ani, în 1996 și 1997, i s-a acordat titlul de campion la campionatele naționale clasa 50 cmc Super Sport. În 1998, la Campionatul Național concurând la clasa 50 cmc, a obținut titlul de vicecampion. Trecerea la o altă clasă, la cea de 600 cmc Super Sport s-a făcut în anul 1999 în ultima etapă a C.N. Fiind de o putere mult mai mare și mai greu de stăpânit decât motocicleta cu care a concurat până atunci, doar în anul următor, în 2000, a ocupat locul IV la Campionatul Național la această clasă. Dar era un pas înainte. După ce s-a acomodat cu noua motocicletă, după ce a început „să o simtă”, să știe „ce poate”, să facă corp comun cu ea, de-abia atunci au început să se vadă rezultatele. În 2001 a fost deja vicecampion la Campionatul Național la clasa 600 cmc. Anul 2002 se poate spune că a fost un an bun pentru Pascotă jr., deoarece și-a mai adjudecat câteva titluri: titlul de campion la Campionatul Național clasa 600 cmc și vicecampion la Campionatul Balcanic la aceeași clasă. Și tot în anul 2002, a mai cucerit un titlu de campion la Campionatul Național, dar acest titlu este cu atât mai valoros cu cât a fost câștigat la o clasă superioară a celei la care

concurase până atunci. Este vorba de clasa 1 000 cmc Super Bike. Anul competițional 2002 l-a încheiat cu un bine-meritat loc IV la Campionatul Balcanic la clasa 1 000 cmc. A fost un an greu, care l-a solicitat atât fizic, cât și psihic, ținând cont că a alergat la încă o clasă, iar cea de 1 000 cmc se poate spune că face parte din categoria „greilor”. Anul 2003 i-a adus încă două titluri, cel de campion la Campionatul Național și cel de vicecampion la Campionatul Balcanic, ambele titluri cucerite la clasa 600 cmc. De acum nu există an în care să nu cucerească locul I, titlul de campion sau vicecampion. Așa a fost și 2004, an în care de câte ori a urcat pe podium a primit diploma locului I. A obținut locul I atât la Campionatul Național, cât și la cel Balcanic la ambele clase. Prin urmare, a devenit campion la clasa 600 și 1 000 cmc, iar vicecampion balcanic la clasa 600 cmc.

MERITE RECUNOSCUTE

La începutul acestui an, într-un cadru festiv, la București i s-a acordat titlul de CAMPION PE ANUL 2004. Și tot la începutul lui 2005, Agenția Națională pentru Sport i-a acordat titlul de MAESTRU AL SPORTULUI la motociclism. El, având deja 7 titluri de campion câștigate consecutiv, a meritat din plin acest titlu.

2005 – AVENTURA CONTINUA

Anul acesta competițional încă nu s-a încheiat și Pascotă jr. se poate mândri deja cu 11 locuri I și un loc III. Dar să începem cu etapa I a Campionatului Național care s-a desfășurat pe aeroportul din Arad în data de 7 mai și unde el a luat locul I, atât la clasa 600 cmc SS, cât și la clasa 1 000 cmc SB. Tot atunci a avut loc și Campionatul Balcanic etapa I, unde a obținut locul I la clasa 600 cmc și locul III la clasa 1 000 cmc. Etapa a II-a a Campionatului Balcanic s-a desfășurat la Vârșeț - Serbia, în data de 22 mai, unde el a reprezentat România cu cinste, impunându-se la clasa SS. S-a intonat imnul țării noastre pentru Pascotă, care a câștigat locul I la 600 cmc, dar nu trebuie uitată nici situarea pe locul VI la clasa 1 000 cmc. Următoarea etapă din C.N. — etapa a III-a — s-a organizat la Caransebeș în data de 5 iunie, unde el a cucerit alte două medalii. I s-au acordat diplomele

pentru locurile I, atât la clasa 600 cmc SB, cât și la 1000 cmc SS. Pe aeroportul din Târgu-Mureș s-au derulat următoarele două etape ale Campionatului de Motociclism Viteză. Etapa a III-a, în data de 26 iunie, iar etapa a IV-a în 10 iulie. În clasamentul acestor două etape el s-a aflat pe primul loc la ambele clase. La Campionatul Național — etapa a V-a, care s-a desfășurat la Craiova în data de 21 august, Pascotă a câștigat iarăși două locuri I, atât la 600, cât și la 1 000 cmc. Având un avans considerabil față de colegii de cursă, el mai are timp să bucure și ochii spectatorilor cu câte o *wheelie* (parcurgerea unei anumite distanțe prin ridicarea voluntară a roții din față la accelerări violente) sau *stoppie* (parcurgerea unei distanțe pe roata din față). Aplauzele sunt răsplată pentru aceste evoluții speciale, dar totodată și pentru întreaga cursă. El este un fenomen în motociclismul românesc, un nume despre care, cu siguranță, se va mai auzi de acum încolo multă vreme pe circuitele noastre și nu numai.

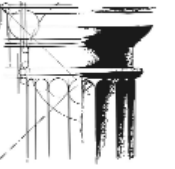
În data de 24 august, Pascotă jr. a participat la o sesiune de calificări pe Hungaroring pentru Campionatele Europene. Motocicletele care îl conduc pe Pascotă spre victorii sunt un Suzuki de 1 000 cmc, model 2005 și o Yamaha de 600 cmc, model 2005. El a fost primul în România care a comandat motocicleta Suzuki K5 și după o așteptare de aproximativ o jumătate de an, la începutul anului 2005, și-a văzut bijuteria în curte.

DE LA ARAD LA REȘIȚA

În viața fiecărui sportiv intervine la un moment dat o schimbare și acest moment a venit la finele anului 2004, când a părăsit Clubul „Las Vegas” Racing Team din Arad, club condus de Cristian Mureșan și în persoana căruia a găsit un prieten chiar și acum, când nu mai aleargă pentru clubul acestuia. Anul acesta competițional l-a început sub culorile unui nou club. Secția de Moto Racing a clubului sportiv U.C.M. Reșița, a fost înregistrată oficial în luna februarie la Federația Română de Motociclism. Au fost înscrși patru concurenți, care vor reprezenta culorile clubului pe tot parcursul anului competițional 2005.

Ionel Pascotă jr. — multiplu campion național și balcanic

- 1993 - locul 3 la CN clasa 50 cmc
- 1994 - locul 3 la CN clasa 50 cmc
- 1995 - vicecampion la CN clasa 50 cmc
- 1996 - campion la CN clasa 50 cmc Super Sport
- 1997 - campion la CN clasa 50 cmc Super Sport
- 1998 - vicecampion la CN clasa 50cmc Super Sport
- 1999 - debutul în ultima etapă la CNI la clasa 600 cmc Super Sport
- 2000 - locul 4 la CN la clasa 600 cmc Super Sport
- 2001 - vicecampion la CN clasa 600 cmc Super Sport
- 2002 - campion la CN clasa 600 cmc Super Sport
- vicecampion la Campionatul Balcanic clasa 600 cmc Super Sport
- campion la CN la clasa 1000 cmc Super Bike
- locul 4 la Campionatul Balcanic la clasa 1000 cmc Super Bike
- 2003 - campion la CN la clasa 600 cmc Super Sport
- vicecampion la Campionatul Balcanic clasa 600 cmc Super Sport
- 2004 - locul I în prima etapă la CN 600 cmc Super Sport
- locul I în prima etapă la CN 1000 cmc Super Bike
- locul I la Campionatul Balcanic clasa 600 cmc Super Sport
- locul I la Campionatul Balcanic clasa 1000 cmc Super Bike
- campion la clasa 600 cmc Super Sport
- campion clasa 1000 cmc Super Bike
- vicecampion balcanic clasa supersport
- La sfârșitul anului 2004, în urma rezultatelor acumulate, i-a fost conferit titlul de maestru emerit al sportului.
- 2005 - campion național 600 cmc Supersport
- 1000 cmc Superbike
- campion balcanic supersport 600 cmc

BURSELE STUDENȚEȘTI SUNT MICI

Artemia SIMERIA

Bursierii de la universitățile timișorene primesc din partea statului 300 de euro pe lună atunci când merg în străinătate, adică de aproape 30 de ori mai puțin decât un euro-parlamentar. Acesta primește 270 de euro pe zi ca să stea la Bruxelles. De la cele două mari universități timișorene de stat, cea de Vest și Politehnica 300 de studenți pleacă în fiecare an în spațiul european pentru a studia.

Universitatea de Vest primește mai mulți bani europeni pentru burse Erasmus și trimite anul acesta 180 de studenți în Franța, Spania, Italia sau Germania. Ea are 300 de acorduri cu universități din 10 țări europene, în care studenții merg prin același program. Universitățile din Anglia sunt cele mai reticente la studenții români. În Spania merg cei mai mulți învățăcei timișoreni și acolo se trăiește și cel mai ieftin. Astfel, studenții de la vest trebuie să se descurce cu cei 300 de euro pe lună pe care îi acordă programul. Constantin Chilărescu, prorector la Facultatea de Științe

Politice și Relații Internaționale din cadrul Universității de Vest din Timișoara spune că „nu sunt foarte multe etape, dar îi selectăm pe cei mai buni. Locuri în străinătate pentru studenții noștri sunt, doar că nu ajung banii, așa că trimitem cât să le dăm ăștia 300 de euro”.

Radu Vasiu, secretar științific la Universitatea Politehnica din Timișoara explică: „Nu este un sistem elitist, dar ei trebuie să știe cu un an înainte că vor să aplice și noi apoi selectăm.”

Politehnica trimite anul acesta aproape 120 de studenți, mai ales în Finlanda și Franța. Aici traiul studenților este mai bun, fiindcă li se acordă 350 de euro pe lună și în plus trebuie să participe și ei cu 10% din sumă pentru cheltuieli. Există și alte programe pentru burse în străinătate, cum ar fi Leonardo da Vinci sau bursele individuale, pe care le caută studenții. Cele mai puține sunt date de ministerul educației, care se pot număra pe degetele de la o mână.

Ai chef de bal? Ei, bine, anul acesta, Balul bobocilor la Universitatea „Tibiscus“ va avea loc marți, 6 decembrie, de Sfântul Nicolae, la Discoteca *Park Place*, de la ora 18,30. ■ Cântă: DJ Project ■ Prezintă: Adrian Cireap (TVR Timișoara)
Invitațiile costă 5 RON (50.000 ROL)

